

Torsdagen den 19 mars

Kl. 12.00–15.21
16.00–16.12

---

§ 1 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2020) 113 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 maj*.

§ 2 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU52

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:136) föredrogs.

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr ålderspresident! Coronavirusets spridning är en global kris och en stor utmaning för Sverige. I första hand är det förstås en stor utmaning för folkhälsan, och i landet görs nu många ansträngningar för att hindra en alltför snabb smittspridning, för att förstärka hälso- och sjukvården och för att skydda riskgrupper.

De ekonomiska effekterna är förstås också tydliga, och det möter den svenska staten med kraftfulla åtgärder för att stötta i grunden livskraftiga svenska företag som nu upplever stora problem. Korttidspermitteringar minskar företagens lönekostnader. Staten lyfter av kostnader för sjuklöner. Möjligheter till likviditetsförstärkning införs via skattekontot. Riksbanken påbörjar nu sin utlåning av upp till 500 miljarder kronor till företagen via bankerna för att säkerställa kreditförsörjningen. Finansinspektionen har fattat beslut om att frigöra ett utrymme för nytulning på ännu större belopp. Nu krävs det också att bankerna tar sitt samhällsansvar så att i grunden livskraftiga svenska företag inte behöver gå omkull i onödan.

Men dagens extra ändringsbudget handlar specifikt om flyget. Den senaste tiden har vi alla sett hur viruset och de åtgärder mot spridning som har vidtagits har slagit hårt mot svenska flygföretag. Den extraordinära situationen kräver att de kreditgarantier som föreslås i denna proposition kan ställas ut så snart som möjligt.

Herr ålderspresident! Det är många som känner en stor oro. Osäkerheten i omvärlden och i Sverige behöver mötas med politiskt samarbete, med beslutsamhet och med stabilitet. Regeringen följer utvecklingen noga och utesluter självklart inte fler åtgärder. Tack vare ett brett samarbete här i riksdagen kan vi agera skyndsamt och med stor handlingskraft för att stötta såväl medborgare som företag. Det är ett enigt finansutskott som ställer sig bakom regeringens proposition. Nu samarbetar hela Sverige för att vi ska kunna ta oss igenom det här tillsammans.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr ålderspresident! Sverige prövas nu, både mänskligt och ekonomiskt. Jag vet att många av er som följer den här diskussionen är oroliga – ni är kanske oroliga för era anhöriga, för er själva och för era jobb. Det kommer tyvärr, med stor sannolikhet, att bli sämre innan det blir bättre. Alla måste nu hjälpas åt, och vi kommer att klara detta tillsammans. Ni kan lita på att vi i riksdag och regering kommer att göra allt vi kan för att Sverige ska ta sig igenom denna kris.

Herr ålderspresident! Det allra viktigaste just nu är självklart att minska smittspridningen och att vårda de sjuka, men smittan påverkar också i allra högsta grad svenska företag och svenska jobb.

Det är nattsvart. Det är som en skräckfilm. Det är som ett krigstillstånd. Detta är beskrivningar jag har fått till mig bara den senaste veckan i mina samtal med många, många företagare, branschaktörer och fackliga representanter. Intäkterna har försvunnit. Mattan dras undan för hela branscher.

Det är en svår tid. Därför ska vi – riksdag och regering – göra allt vi kan för att nu fatta rätt beslut som stöttar människor, företag och branscher i ett mycket utsatt läge.

Herr ålderspresident! Tusentals människor har fått veta att deras jobb riskerar att försvinna. Andra har redan fått sluta sina jobb.

Moderaterna ställer sig bakom de räddningspaket som hittills har presenterats av regeringen. De kan rädda svenska jobb, och de kan rädda svenska företag. Men det kommer att krävas mer.

I dag ska vi fatta beslut om kreditgarantier till de svenska flygbolagen. Sverige behöver ha fungerande flygtransporter nu men också när denna kris är över. I mina kontakter med olika delar av flygbranschen har det blivit väldigt tydligt att de omgående behöver riktade stöd om de över huvud taget ska överleva. Deras intäkter har minskat dramatiskt, och de har ofta inga säkerheter.

Vi är här i dag för att agera skyndsamt och för att göra det gemensamt.

Herr ålderspresident! Sverige prövas nu, både mänskligt och ekonomiskt. Jag är övertygad om att vi kommer att klara denna kris. Svenska folket agerar nu uppoffrande och med stor beslutsamhet för att Sverige ska ta sig igenom den. Man handlar mat åt personer som befinner sig i riskgrupper och som inte ska gå ut bland folk. Varje dag och natt går de som kan till jobbet. Sjuksköterskan vårdar de sjuka. Polisen upprätthåller lagen.

Ingenjören ser till att vi har friskt och rent vatten som kommer ur kranen. Lastbilschauffören kör ut mat till affären, och butikspersonalen ser till att affären kan hålla öppet. Busschauffören ser till att läkaren faktiskt kan ta sig till jobbet, och konsulten jobbar hemifrån för att minska smittspridningen.

Alla hjälps nu åt. Vi måste hålla hjulen i ekonomin och vardagen rullande så gott det går.

Slutligen, herr ålderspresident! Sverige prövas också politiskt. Vi i Sveriges riksdag, färre än vanligt, samlas för att snabbt möta den kris som nu har slagit till med kraft. I dag tar vi ett steg, men vi kommer att behöva göra mycket, mycket mer.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 3 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr ålderspresident! Sverige och världen är i ett mycket allvarligt läge. Det viktigaste just nu är givetvis att säkra liv och hälsa, men arbetet med att säkra svensk ekonomi, svenska företag och svenska jobb pågår också dag som natt.

Ett flertal åtgärder har vidtagits för att säkerställa likviditet och för att lyfta kostnader från Sveriges arbetsgivare. Redan nu kan vi konstatera att omfattningen av de åtgärderna är historisk. Vi kan också konstatera att det kommer att behövas ytterligare åtgärder.

Herr ålderspresident! Vi ska dock inte låta oss luras. Om denna kris fortsätter kommer det att vara någonting vi alla bär i form av ytterligare varsel, konkurser och andra typer av svårigheter som vi som samhälle måste gå igenom tillsammans.

Sverige har mycket starka statsfinanser och har därmed mycket goda möjligheter att agera, men inte ens vår styrka kan parera alla negativa konsekvenser av en världsekonomi som på många sätt är i fritt fall.

Herr ålderspresident! Kärnan i det vi gör dessa dagar handlar om att säkra centrala samhällsfunktioner. Vår flygtrafik är otvetydigt en av dessa som måste säkras upp. Med det vi vet i dag är det paket vi i dag beslutar om, med en kreditlina till landets flygtrafik, väl avvägt för att ge denna samhällsfunktion ett andrum och för att ge de aktuella bolagen möjlighet att fortsätta att verka.

Precis som när det gäller allt annat kan dock ingen garantera varje enskild flygavgång, varje enskild sträcka eller ens varje enskilt flygbolag. Det är också uppenbart att vi kommer att behöva följa denna del av samhället även framgent för att, om så krävs, vidta ytterligare mått och steg för att säkra denna mycket centrala samhällsfunktion.

Herr ålderspresident! I vetskapen om att vi har den största delen av detta mycket hårda arbete framför oss och i förvissningen om att vi kommer att klara detta om vi fortsätter att jobba gemensamt yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V):

Herr ålderspresident! Vi har på olika sätt samlats gemensamt. Det är bra och en styrka i ett väldigt svårt läge. Vi är överens om att vi ska göra allt vi kan för att förhindra smitta och skydda riskgrupper där många har sjukdomar eller är äldre. Vi ska göra allt vi kan för att få stopp på spridningen, för att människor ska få behålla sina jobb och för att livskraftiga

Prot. 2019/20:90
19 mars

-----
*Extra ändringsbudget
för 2020 – Kredit-
garantier till flyg-
företag med anledning
av coronaviruset*

företag ska kunna leva vidare. Det är rimliga och helt logiska utgångspunkter i ett läge som detta.

Kring detta har vi samlats. De åtgärder som hittills har presenterats har ansetts vara rimliga och logiska i nuvarande skede och har också fått stor uppslutning.

Jag tror också att vi är överens om att det kommer att behövas betydligt fler åtgärder. Vi kan se att det samhälle vi har byggt på många sätt är skört. Vi har alldeles för få anställda i välfärden. Vi har privatiserat på ett sätt som har gjort att vi har slagit sönder infrastrukturen i välfärden, vilket gör samhället skörare. Vi har inte så robusta skyddsnät som vi skulle behöva i form av till exempel sjukförsäkring och a-kassa.

Till detta lär vi få återkomma, för det behövs verkligen. Det behövdes före krisen, och det kommer att behövas ännu mer under krisen och också i diskussionerna efteråt.

I dag debatterar vi krispaketet för flyget. Det är på ett sätt svårt, för man vill ju ställa om. I det här läget är det dock krisen som fått styra.

Från Vänsterpartiets sida menar vi att det bör finnas en plan efter corona för hur vi ska minska flygandet genom att fasa ut subventioner med mera för flyget och erbjuda hållbara alternativ. Vår ståndpunkt är ju att flygresande både inrikes och utrikes måste minska av klimatskäl. Vi menar därför att det framöver måste införas åtgärder som fasar ut subventioner och offentliga stöd för ökat flygande.

Men detta är åtgärder som vi behöver införa under ordnade former. I det krisläge som Sverige nu befinner sig i med anledning av coronaviruset ställer vi oss därför bakom regeringens förslag på ett tillfälligt krispaket för flyget. Även efter krisen kommer det ju att behövas inhemska flygbolag. Vi behöver resa såväl i landet som utomlands. Vi behöver brand- och ambulansflyg med mera.

Vi vill också att flygbolagens anställda ska ha sjysta arbetsvillkor och löner. Även därför är det viktigt att sådana företag får chansen att klara denna kris.

Det behövs en organiserad omställning för att klara klimatkrisen. Vi lär få återkomma till det efter coronakrisen.

(Applåder)

Anf. 5 MATS PERSSON (L):

Herr ålderspresident! Coronakrisen slår nu med full kraft in i det svenska samhället. Människor känner oro. Sjukvården står inför stora utmaningar. Företagare och människor på sina jobb känner oro över vad som väntar runt hörnet.

Politiken i Sverige måste vara beredd att göra det som krävs för att säkra svenska jobb och se till att vi nu kan få kontroll över läget. En sådan viktig del är naturligtvis att stå upp för att vi också framöver ska ha en flygbransch. När vi har kommit ur krisen och återgår till ett normalläge ska det finnas flygbolag.

Därför är den proposition som nu ligger på riksdagens bord väldigt viktig, eftersom den säkerställer att den grundläggande samhällsfunktion som flyget är också framöver kommer att vara en del av det svenska samhället.

Herr ålderspresident! Det här är en tid för politisk samling. Det är inte en tid för partipolitiskt käbbel. Jag välkomnar alla de förslag som kommer från partierna i denna kammare i Sveriges riksdag, och jag välkomnar att vi tillsammans tar ett gemensamt ansvar för att föra Sverige genom den kris som vi just nu upplever.

Med detta yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 6 KAROLINA SKOG (MP):

Herr ålderspresident! Pandemin som vi står i påverkar oss alla. Den påverkar oss genom oro för nära och kära. Den påverkar oss genom oro för jobbet. Inte minst företagare är just nu tyvärr med rätta oroliga för sin verksamhet. Kassaflödet har i många företag sinat helt.

Från Miljöpartiets och samarbetspartiernas sida är det tydligt att vi kommer att behöva se arbetet för att hantera krisen i olika steg. Just nu är vi inne i en akutfas, där vi gör krisåtgärder för att dämpa effekterna. Det viktigaste i det korta perspektivet är att så många som möjligt får behålla jobb och inkomst. Det kan vi göra genom att på olika sätt stötta i grunden livskraftiga företag så att de kan behålla sina anställda och finnas kvar med sina produkter och tjänster också efter krisen.

De allra första åtgärderna var av allmän karaktär och handlade om att se till att företagen kan erbjudas lån och likviditet. Nu kommer vi in i ett skede där vi behöver göra mer branschspecifika åtgärder. Olika branscher möter ju olika typer av utmaningar.

En första sådan åtgärd är den vi hanterar här i dag: ett riktat stöd till flygbranschen, som var de första som märkte av de restriktioner som infördes i Sverige och i andra länder. Även den övriga transportbranschen är väldigt påverkad. Det är många i sjöfarten som nu jobbar oerhört hårt för att få in varor till Sverige. Att lösa bemanningsfrågor i sjöfarten är nu väldigt svårt, och jag vet att många jobbar hårt med det. Bussbranschen är hårt drabbad, och det är viktigt att komma ihåg att den kommersiella bussbranschen är nära sammanväxt med kollektivtrafiken.

Det här behöver vi fortsätta att följa, och vi kommer att behöva göra fler riktade åtgärder till andra delar av transportbranschen och även till andra delar av samhället.

I dag hanterar riksdagen ett steg i detta. Jag ser fram emot att vi här i riksdagen fortsätter att prata om vilka som ska vara de fortsatta stegen. Sedan kommer det en tid efter corona, när Sveriges ekonomi ska få en riktig nystart. Då ser jag goda möjligheter att denna nystart ska präglas av de mål som riksdagen har satt upp kopplat exempelvis till hållbarhet och klimat.

Detta får vi ta lite senare, precis som redan har sagts här i talarstolen. Här och nu är det krisåtgärder och samling, och jag är väldigt stolt över att vara en del av en riksdag som kan samlas på det här sättet. Jag vill yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 3 Lag om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU25

Lag om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 7 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr ålderspresident! Jag står här som representant för riksdagens samtliga partier i utbildningsutskottet. Det är en styrka att vi i en extraordinär situation kan samla oss och enas om förslag till beslut och även tala med en röst. Jag vill därför inleda med att rikta ett varmt tack till alla partier och framför allt till gruppledarna, som under stor skyndsamhet under helgen och dagarna därefter har varit konstruktiva både i samtal med statsrådet Anna Ekström och i utskottsarbetet. I högsta grad har detta bidragit till att vi i eftermiddag i full enighet kan rösta ja.

Vi behöver ligga steget före. Den lag vi ska besluta om i eftermiddag är en åtgärd som behövs för att vi ska ha tillgång till rätt verktyg om skolor behöver stängas. Vi är inte där ännu, men om vi hamnar där behöver huvudmännen veta att det finns en lag som ger dem både möjligheter och skyldigheter.

Jag vill poängtera att det är viktigt att vi lyssnar på Folkhälsomyndighetens rekommendationer och agerar därefter. Det är så vi brukar hantera normallägen, och det är så vi också hanterar kriser.

Utbildningsutskottet föreslår att riksdagen beslutar om en ny lag om tillfällig stängning av skolverksamheter vid extraordinära händelser i fredstid. Den här lagen möjliggör att skolhuvudmän eller regeringen tillfälligt kan besluta att förskoleenheter, skolenheter, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen kan stängas lokalt, regionalt eller nationellt utifrån just Folkhälsomyndighetens eller smittskyddsläkarnas rekommendationer eller om många i personalen är sjuka, vilket omöjliggör ordinarie verksamhet.

Men lagen innebär också en skyldighet att ha omsorg öppen för de barn som har vårdnadshavare som arbetar i samhällsviktig verksamhet eller de barn som på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling.

Lagen föreslås börja gälla den 21 mars 2020 och har sin grund i ett utskottsinitiativ från utskottet. Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin och Caroline Helmersson Olsson (båda S).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 9.)

§ 4 Kommissionens arbetsprogram 2020 och kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid

Utrikesutskottets utlåtande 2019/20:UU5

Kommissionens arbetsprogram 2020 och kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid (COM(2020) 37 och COM(2020) 27) föredrogs.

Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr ålderspresident! Vi ska nu debattera EU-kommissionens arbetsprogram i ett så kallat granskningsbetänkande. Det innebär att vi och alla andra utskott har läst och analyserat EU-kommissionens arbetsprogram och därefter har en debatt om dess innehåll. Själva debatten och det beslut som riksdagen i dag fattar kommer inte att ha någon som helst betydelse eller påverkan på innehållet i EU-kommissionens arbetsprogram, utan det är ett sätt för riksdagen att skapa debatt om EU och EU-frågor.

Utrikesutskottet föreslår därför att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna, det vill säga avslutar ärendet. I dessa coronatider kan det kännas en aning mindre prioriterat att debattera dessa frågor, men som Queen sjöng: The show must go on.

För egen del tänkte jag därför lyfta upp den så kallade subsidiaritetsprincipen. Det är en princip man ofta hör om i EU-sammanhang. Vad är det då för princip som gömmer sig bakom detta långa namn? Jo, subsidiaritetsprincipen betyder att beslut ska fattas så nära medborgaren som möjligt för att få så bra förståelse som möjligt av de lokala förhållandena. Det är en på papperet ganska bra princip som jag tror att många av oss håller med om. Om en kommun kan besluta om en sak, varför ska då EU lägga sig i den saken – helt enkelt?

Problemet för subsidiaritetsprincipen, förutom att den är svår att stava till och ett svårt ord att uttala, är att det är sällan man ser den tillämpas. I stället har EU en förmåga att suga upp fråga efter fråga för att i stället reglera och besluta om dessa på EU-nivå. Det gör att till exempel denna församling, riksdagen, för varje år som går tappar lite makt till EU-institutionerna längre bort från medborgarna, men vi upplever aldrig att makt kommer tillbaka från Bryssel till Sveriges riksdag.

Det är kanske inte så konstigt att en politisk nivå över en annan politisk nivå anser att man är bättre lämpad att fatta de politiska besluten än nivån under. I den svenska debatten har vi sett förslag om att förstatliga sjukvård och skola i stället för att de ska skötas på regional respektive kommunal nivå.

En sak som diskuteras just nu på EU-nivå är ökad överstatlighet genom beslutsformerna inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kallad GUSP, för att ingen ska förstå vad det handlar om.

I stället för att alla medlemsstater ska ha sin egen utrikespolitik och att man i EU samarbetar när man väl är överens, har vi under de senaste decennierna sett försök att hitta en gemensam utrikespolitik för EU. Politiken har blivit urvattnad och en något tandlös EU-politik. En utmaning man ofta har haft är att *en* enskild medlemsstat av de 27 kan stoppa gemensamma skrivningar och åsikter man är emot. Detta har särskilt gällt för Ungern, men även andra EU-länder har använt sig av taktiken att vara motvalls för

Prot. 2019/20:90
19 mars

-----
*Kommissionens
arbetsprogram 2020
och kommissionens
meddelande om
konferensen om
Europas framtid*

att få hela EU att ändra uppfattning i en fråga – ofta i en helt annan fråga än den man går emot.

Hur vill man då från EU-kommissionens och den svenska regeringens sida lösa detta? Jo, det förslag som finns är att flytta ännu mer makt från Sverige och andra medlemsstater till EU och Bryssel. Man vill införa det man kallar kvalificerad majoritet, det vill säga att det räcker med att två tredjedelar av alla länder tycker lika för att EU ska bestämma att den uppfattningen gäller för alla EU-länder.

Systemet med kvalificerad majoritet kan leda till att svensk utrikespolitik inte bestäms av vad man anser på Utrikesdepartementet i Stockholm eller i Sveriges riksdag.

Herr ålderspresident! All makt utgår från folket, och riksdagen är folkets främsta företrädare. Men hur ska man göra om de som bestämmer över svensk utrikespolitik inte ens är valda av svenska folket? Vad gör Sverige den dag Visegrádländerna, som är fler och många gånger starkare än Sverige och våra närliggande medlemsstater, beslutar om en utrikespolitik som inte stämmer med våra värderingar? Alla dessa frågor skulle man vilja ha svar på av förslagens anhängare, men än så länge har svaren varit tunnsådda.

Jag var innan jag klev in i riksdagen en tjänsteman i EU-byråkratins tjänst. Min uppgift var att på den mest lokala nivån som fanns handlägga EU-stöd utifrån lokala förutsättningar. Det ansågs att mina lokala kunskaper var viktiga för att kunna fatta de klokaste besluten – alltså i enlighet med subsidiaritetsprincipen. I verkligheten blev det dock bara ord på ett papper. Mina beslut på lokal nivå omprövades sedan, i sann EU-byråkratisk anda, av en högre nivå, först på länsstyrelsen i Karlstad och sedan på Jordbruksverket i Jönköping. När man ville strama upp och öka likformigheten över landet och i EU resulterade det ännu mer i att lokala förhållanden fick stryka på foten för ett uppstramat regelverk. Ännu en gång fanns de vackra orden om subsidiaritetsprincipen inte i verkligheten. Subsidiaritetsprincipen blev en princip som jag aldrig har sett när det har kommit till verkligheten.

Vänsterpartiet har i detta betänkande ett särskilt yttrande som rör två frågor där vår uppfattning skiljer sig från majoriteten i utskottet. Det finns också en reservation i frågan om konferensen om EU:s framtid. Vår representativa demokrati utgår från valda företrädare i nationella parlament, till exempel riksdagen, *inte* i ett statistiskt urval av befolkningen. Metoden med EU-konferens har prövats tidigare, och jag var själv sekreterare i ett grupparbete på en konferens. Resultaten var minst sagt magra. I dessa coronatider är det nog extra klokt att skjuta idéer om stormöten mellan medborgare på framtiden, oavsett om de har någon faktisk påverkan på EU-politiken eller inte.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 9 PYRY NIEMI (S):

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Den här debatten sker ju lite grann i efterhand och får ofta en prägel av lite bredare EU-perspektiv än kommissionens arbetsprogram i detalj.

Herr ålderspresident! Först några kommentarer till EU:s framtidskonferens. Det är viktigt att stärka den demokratiska legitimiteten inom EU.

En framtidskonferens kan vara en del i detta. Det är dock angeläget att konferensen blir en del i hela underlaget inför framtida beslut.

De nationella parlamenten måste även i fortsättningen vara viktiga deltagare i utformningen av ökad transparens, demokratisering och delaktighet för EU-medborgarna. Subsidiaritetsprincipen är fördragsfäst till parlamenten, och principen ska respekteras och värdesättas på samma sätt som nu. Det är bra att medborgarna blir mer aktiva mellan valen till EU, men den rådande ordningen för beslut ska fortsätta vara det som vägleder oss. Nya åsikter från medborgarna är självklart ett bra komplement – det är ju från väljarna som vi politiker får mer näring till beslutfattandet.

I arbetsprogrammet finns fyra prioriterade strategiska områden:

1. att skydda medborgarna och friheterna
2. att utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas
3. att bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa
4. att främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang.

Herr ålderspresident! Det är viktigt att vi skyddar medborgarna och de fördragsfästa friheterna. EU:s inre marknad främjar rörlighet tack vare dessa friheter. Den fria rörligheten av varor och tjänster och för människor är ett fundament inom EU och ska fortsätta vara så.

EU är världens största ekonomi och står för över 20 procent av världens bruttonationalprodukt. Enigheten inom EU-27 ska garantera detta, för trots att EU-länderna många gånger är väldigt olika avseende politiska traditioner och kulturer lyckas EU ändå enas kring viktiga beslut dagligen. Det är en unik styrka i dessa tider, då nationalistiska strömningar försöker skapa oro och polarisering runt om i Europa.

Därför är det extra viktigt att EU-27 också samlas till en ordentlig granskning efter att coronapandemin successivt fasats ut. Ingen hade ju över huvud taget kunnat förutse digniteten av och snabbheten i pandemin, men det har varit väldigt olika förhållningssätt bland medlemsstaterna och många gånger inte helt effektiva eller rimliga ställningstaganden med helt stängda gränser mellan EU-länder, införande av nationella exportförbud inom EU trots att det strider mot fördragen med mera.

De närmaste åren kommer att bli kritiska för EU:s ekonomiska bas. Det är angeläget att alla EU-länder de närmaste åren tar ansvar för att bromsa de negativa effekterna av pandemin. Det handlar om att säkra upp så att EU-medborgarna har jobb, att välfärden garanteras för alla medborgare och att den inre marknaden stärks ytterligare.

Det är viktigt att främja innovationer i samverkan mellan EU-länderna, inte minst med koppling till FN:s hållbarhetsmål.

Det är också angeläget att EU tar ytterligare steg för en jämställd arbetsmarknad avseende såväl arbetade timmar som att öka antalet kvinnor på ledande poster i företagen och i styrelserna. Här ställer vi socialdemokrater oss bakom kommissionens förslag till direktiv om jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsbolagen.

I en rapport från EIGE, Europeiska jämställdhetsinstitutet, visar de övergripande resultaten att förbättringar i jämställdheten skulle leda till en stor ökning av antalet jobb som skulle gynna både kvinnor och män, upp till 10 ½ miljon ytterligare jobb fram till 2050 varav många skulle fyllas

av kvinnor, en stark positiv utveckling av bnp per capita som förbättras över tiden och en ökning av EU:s bnp per capita på upp till nästan 10 procent fram till 2050. Nästan 10 procent är mycket, särskilt i dessa tider då vi verkligen måste stärka den ekonomiska utvecklingen.

Herr ålderspresident! När det handlar om att bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa finns det goda förutsättningar för EU att ta täten i ett globalt perspektiv. EU är ju ledande i Parisavtalet och agerar unikt som en sammanhållen union för att nå upp till de globala och livs-nödvändiga klimatmålen.

Det är därför viktigt att EU i samverkan fördelar resurser inom EU för att främja klimatneutraliteten mellan länderna. En del av länderna har längre färdsträckor än till exempel vi i Sverige, Danmark och Finland och är beroende av gamla, fossilbränslekrävande energisystem, vilket kräver snabba och ekonomiskt betungande beslut. Här måste EU i samverkan se över olika finansierings- och stödmekanismer för att alla EU-länder skyndsamt ska kunna bidra till att uppnå Parisavtalets intentioner. Det är också angeläget att de länder som har tuffa omställningsbeslut i sikte bidrar med ekonomiska prioriteringar och inte enbart förlitar sig på EU-solidariteten.

Herr ålderspresident! Vi behöver ett jämlikt och socialt Europa. Välfärdsmodellerna är nationell kompetens, men EU har i samverkan enats om den sociala pelaren på initiativ från Stefan Löfven och den svenska regeringen. Pelaren bygger på tre principer: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och social integration.

EU-institutionerna, medlemsländerna, arbetsmarknadens parter och andra intressenter är gemensamt ansvariga för att principerna och rättigheterna i den sociala pelaren får genomslag. EU-institutionerna ska skapa förutsättningarna och staka ut riktningen för genomförandet av pelaren, vid behov genom lagstiftning men med respekt för ländernas ansvarsområden och olika förutsättningar.

Vi socialdemokrater välkomnar detta. Precis som i andra delar av EU:s pelare är det viktigt att EU:s medborgare garanteras rättigheter i medlemsstaterna som bygger på ovannämnda principer. Precis som principerna om fri rörlighet är garanterade är det högst rimligt att medborgarna har rätten till bra och rimliga arbetsvillkor och välfärd.

Herr ålderspresident! Slutligen något om att främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang.

EU har under flera år byggt en stark och framgångsrik gemensam utrikespolitik och säkerhetspolitik. I tider då flera av stormakterna vacklat eller endast haft egenintressen i sikte för att påverka den globala världsordningen har EU gång efter gång verkat för att främja fred och säkerhet före instabilitet och krig. Det är därför viktigt och angeläget att samverkan och solidariteten mellan EU-länderna består.

Det är också viktigt att EU fortsätter verka för att inkludera och knyta fler länder på den europeiska kontinenten till EU. Nordmakedonien och Albanien är redo för anslutningssamtal. Här måste EU i gemenskap ta snabba steg för att få det att hända. Det är också angeläget att anslutningssamtalen med Serbien och Montenegro inte avstannar och sker på sådant sätt att viljan från båda sidor är positiv och framåtdrivande. Östliga partnerskapet är viktigt för EU och länderna inom partnerskapet. Det har ska-

pat nya möjligheter avseende handel och ekonomiskt utbyte, och framtiden är positiv för fortsatta nya initiativ inom samarbetet.

Herr ålderspresident! EU och dess medlemsländer är tillsammans världens största biståndsgivare och donator vid humanitära kriser. EU står för drygt hälften av världens bistånd medan USA bidrar med 20 procent. Framöver är det viktigt att EU fortsätter vara en tydlig och aktiv biståndsgivare – särskilt när andra, tidigare stora biståndsgivare vacklar, börjar titta mer på riktade biståndsinsatser och försöker minska multilaterala biståndsinsatser.

Både det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet ska främst fördelas multilateralt och rättvist kopplat till utvecklingsbehoven.

För oss i Sverige är det viktigt med principerna i den feministiska utrikespolitiken. Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Allt fler länder inom EU delar denna värdering, och det är min förhoppning att EU som världens största biståndsgivare i växande enighet har ovannämnda principer som en ledfyr kopplad till FN:s hållbarhetsmål.

Anf. 10 HANS ROTHENBERG (M):

Herr ålderspresident! I en tid när helt andra frågor står på dagordningen och näst intill förklarar hela världen får vi inte glömma bort att det finns en tid efter coronaviruset.

Kommissionens arbetsprogram är inte vad som helst. Det kommer att påverka nästan en halv miljard människor som bor i Europa. Det är en agenda som sätts, som är viktig för att fortsätta skapa utveckling för unionen.

Moderaterna menar, herr ålderspresident, att prioritet bör ges åt sakkpolitiken för att lösa reella problem. Fokus för EU framöver behöver alltså vara att förbättra politiken på områden som migration, klimat och miljö, brottsbekämpning och konkurrenskraft, för att bara nämna några, i stället för att lägga stor möda på ganska navelskådande diskussioner om institutionella frågor. Där är vi överens med regeringen.

Dock saknas ett resonemang om diskussion kring EU:s långsiktiga ambitioner som ledande och demokratisk makt i världen. Enligt samstämmiga prognoser kommer EU till 2050 att sjunka till fjärde plats i tillväxtligan. Detta måste tas på största allvar, och varken EU i sin helhet eller dess medlemsstater får tappa fokus på insatserna för att bygga kunskap, kompetens och forskning på yppersta nivå för att kunna stå emot konkurrensen från andra delar av världen. Att värna om och utveckla Europas konkurrenskraft är den bästa försäkringen för framtiden, för utan konkurrenskraft blir de övriga målen i kommissionens arbetsprogram endast till tomma förhoppningar.

Herr ålderspresident! Konferensen om Europas framtid är den andra delen i utlåtandet. Detta är en konferens som är tänkt att stärka demokratin i Europa och ge medborgarna möjlighet att göra sina röster hörda. Den kommer att inledas under detta år och löpa under två år.

Prot. 2019/20:90
19 mars

-----
*Kommissionens
arbetsprogram 2020
och kommissionens
meddelande om
konferensen om
Europas framtid*

Moderaterna vill i detta sammanhang att konferensen ska ha följande områden som prioritet: ett starkare Europa i omvärlden, upprätthållande av rättsstaten, gemensam migrationspolitik, inre säkerhet och brottsbekämpning, miljö- och klimatpolitik och konkurrenskraft.

Men låt oss tydligt klargöra att EU har viktigare saker att hantera än otaliga fler seminarier och stormöten. Det är såklart inget fel med att diskutera och försöka vitalisera diskussionen om EU:s framtid. Vi välkomnar initiativet om en konferens om Europas framtid.

Men det gäller också att se upp så att detta inte blir enbart en diskussionsklubb. Ännu en diskussionsrunda om idén om alienering av de vanliga medborgarna riskerar till och med att leda till att detta blir verklighet. Därför är det viktigt att trycka på att de nationella parlamenten ska ha en roll i denna konferens. De har oftast mer och bättre markkontakt än Europaparlamentet.

Herr ålderspresident! Europas framtid är inte alltid samma sak som EU:s framtid, även om de är tätt sammanlänkade. Konferensen behöver också ta hänsyn till andra organisationers roller. EU är och ska förbli den huvudsakliga arenan för gemensamt europeiskt samarbete, men rollerna för de andra organen för samarbete måste också vara en del i organisationen. Då bör en dubbling av uppgifter och ansvar undvikas.

Exempelvis ska Europarådet med Europadomstolen vara det huvudsakliga organet för att främja och garantera de mänskliga rättigheterna. Här behöver EU alltså inte utveckla en egen ordning där rättighetsstadgan blir direkt bindande i medlemsstaterna.

Samtidigt bör Nato förbli garanten för europeisk säkerhet, varför europeiska satsningar inom försvar måste vara direkt komplementära till Natos.

Unionen är skapad av och för medlemsstaterna. Medlemsstaterna presenteras i EU-sammanhang av sina regeringar, men även de nationella parlamentens roll kan förtydligas.

Herr ålderspresident! Därför får denna konferens inte bli startskottet för ett A- och ett B-lag i Europasamarbetet. Inga parallella beslutsorgan, som ett europaparlament, får skapas. Den inneboende trögheten i EU-samarbetet har faktiskt ett egenvärde.

Att värna rättsstatens funktionssätt i alla länder måste vara en tydlig prioritering. Detsamma gäller implementeringen av unionsbudgeten och att svenska medborgares rättigheter i ett land ska kunna tillvaratas i alla medlemsstater.

Det är helt enkelt svårt att skapa en sann representativitet i forum som till exempel medborgardialoger då input avgörs mest av dem som engagerar sig. Konferensens slutsatser bör därför såklart inte trumfa den politik som formats av det ordinarie EU-valet, där representativiteten helt enkelt är mycket bättre än vad som går att uppnå via medborgardialoger eller dylikt. De slutsatser som blir resultatet av konferensen måste därför vara strikt rådgivande.

Anf. 11 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr ålderspresident! Det europeiska samarbetet ställs just nu inför de kanske mest komplicerade utmaningarna någonsin – detta kunde sägas redan före den kris vi i dag befinner oss i. Vår gemensamma framtid står och faller till stor del med Europas förmåga till nytänk, pragmatism och,

framför allt, viljan att bryta gamla destruktiva mönster. Den dogmatiska inställning som vissa socialliberala partier har, både i Europa och till viss del i den här kammaren, gäller idéer om en ever closer union med ett ständigt expanderande inflytande på EU-området, ambitionen att på EU-nivå detaljreglera allt från sommartid och sugrör till minimilöner och migrationspolitik, en ständigt växande förvaltning med medföljande kostnadsökningar och okontrollerad och obegränsad massinvandring från utvecklingsländer.

Herr ålderspresident! Denna politik har kommit till vägs ände. Valet till Europaparlamentet var en fingervisning om att det blåser en ny, reformvänlig vind över Europa. Verklig förändring är oundviklig, och den kommer.

De prioriteringar som är nödvändiga för att säkra Europasamarbetets framtid återspeglas dock tyvärr inte i arbetsprogrammet som vi diskuterar här i dag, men insikten om att business as usual inte kan fortsätta kommer att visa sig, tror jag, när lagförslagen ska få sin närmare utformning.

Det finns en hel del man kan säga om det här arbetsprogrammet, men av tidsskäl ska jag begränsa mig till några områden, till att börja med den sociala pelaren. Den är ett tydligt exempel där den europeiska klåfingriheten måste motas i grind. Det handlar om förslagen om en gemensam arbetslöshetsförsäkring och regler om minimilön.

Vad gäller den sociala pelaren i sig är den, för det första, en något udda konstruktion. Den är så kallad soft law, som inte är juridiskt bindande. Däremot hävdas den av vissa vara politiskt bindande, vilket är ett ganska märkligt sätt att arbeta. Att något skulle vara politiskt bindande betyder ingenting alls inom EU-rätten.

Vad gäller frågan om minimilöner finns inte något skarpt förslag ännu, bara en konsultationsprocess med arbetsmarknadens parter där kommissionen har aviserat att den vill vidta åtgärder. I det konsultationsdokument som vi fått anges inte någon rättslig grund, vilken typ av rättsakt det skulle handla om eller exakt vad själva åtgärden skulle handla om. Huvudsyftet är i alla fall att reglera minimilönerna på något sätt.

Alla klart tänkande människor förstår såklart att det vore fullständigt vansinne att överlåta rätten att besluta om minimilöner till EU, och de partier som står bakom detta arbete brukar därför hänvisa till artikel 153.5 i fördraget, som handlar om rätten att lagstifta på det här området och stadgar: "Bestämmelserna i denna artikel ska inte tillämpas på löneförhållanden, föreningsrätt, strejkrätt eller rätt till lockout."

För det otränade ögat kan det därför se ut som att unionen explicit inte har rätt att lagstadga på området. Man ska dock komma ihåg att EU är en institution som inte har för vana att följa sina egna regler. Det finns väldigt många exempel på detta.

Det andra område jag tänkte fokusera på i denna debatt är migrationspolitiken inom EU. Regeringens plan för ordning och reda i migrationen bygger på två grundpelare, dels det så kallade Turkietavtalet eller Turkietuttalandet, dels förhoppningen om en omfördelningsmekanism som tvingar andra medlemsstater att ta emot fler migranter.

Turkietavtalet var en ogenomtänkt ad hoc-lösning på ett problem som alla sedan länge förstått är permanent. Avtalet innebar att Europa outsource sin gränsbevakning till en auktoritär, islamistisk och fientligt inställd semidiktatur och att EU fastnade i ett permanent förhandlingsunderläge,

vilket gett Erdoğan fria möjligheter att invadera sina grannar, starta krig i Syrien och slå ned den inhemska oppositionen utan möjlighet för EU att reagera.

EU visste från början att Erdoğan ville använda migration som ett vapen för att bedriva utpressning men valde ändå att spela med. Vi motsatte oss avtalet från dag ett med hänvisning just till att det sätter EU i ett förhandlingsunderläge, att Erdoğan inte är en pålitlig samarbetspartner och att migrationsfrågan behöver en effektiv och permanent lösning.

Det är dags att lösa migrationskrisen en gång för alla, vilket innebär ett slopande av de regler som ger möjlighet till uppehållstillstånd efter irreguljär inresa och en övergång till ett frivilligt kvotflyktingsystem i stället. Men vad gör den ansvariga kommissionären Ylva Johansson? Jo, hon fortsätter att slösa sin egen och vår tid på att hetsa och hota om tvingande omfördelning av migranter, trots att alla med minsta lilla verklighetsförankring vet att det är en död häst som inte kommer att återuppstå. Och tack och lov för det!

Sedan har vi konferensen om EU:s framtid. Europadagen den 9 maj skulle ha blivit startskottet för den så kallade konferensen om EU:s framtid, men vad jag har förstått av medieuppgifter är planerna ändrade i dag. Det återstår att se när det blir en konferens om EU:s framtid, så jag hoppar över det och tackar för mig.

Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr ålderspresident! Detta är den nyvalda kommissionens första arbetsprogram efter valet till Europaparlamentet förra våren. Vi har väntat på att få se vilken väg kommissionen ska välja att ta.

Vi var många som kände att 2020 och arbetsprogrammet för 2020 skulle komma att präglas av brexit. Vi har blivit vana vid det. Det blev så när Storbritannien bestämde sig för att lämna unionen den 31 januari. Denna ingång på året gjorde att vi tänkte att det i fortsättningen kommer att bli mycket fokus på hur vi ska formera vårt samarbete som 27 medlemsstater och hitta kontaktytor med Storbritannien.

Låt mig från vår sida säga att det är ett oerhört viktigt uppdrag att försöka hitta en bra lösning på Storbritanniens lämnande av EU. Resultatet beror mycket på hur vi kommer framåt när det gäller områden som är prioriterade för oss, såsom frihandel, öppenhet och en god ekonomisk utveckling på vår kontinent men också globalt. Det är viktigt att vi inte glömer bort detta uppdrag där vi befinner oss nu.

Vem kunde veta när vi drog igång processen med kommissionens arbetsprogram att vi nu skulle stå i en miljö där fokus helt ligger på coronaviruset och dess hantering? Låt mig säga, herr ålderspresident, att det även i denna situation finns skäl att understryka värdet av att vi har en struktur på plats för samarbete på vår kontinent. Kanalerna är öppna, och vi har rådsmöten, om än i nya former. Det är ett sätt att lösa saker utifrån de överenskommelser som vi har. Nu är det många som diskuterar och säger: Titta, nu införs gränser på nytt!

Det är två mils gränser för våra transporter med gods att ta sig förbi med de nya gränskontrollerna. Eller så blir de stående i ett dygn, och vi får inte fram de varor som vi har beställt för att klara sjukvårdens behov när det gäller hanteringen av coronaviruset. Men vi har ändå i detta läge en struktur på plats för att kunna ta diskussionerna och lösa frågorna.

Jag tycker att vi har skäl att påminna oss om detta när vi nu ser effekterna, både när det gäller vad stängda gränser kan innebära för vår handel och vår öppenhet och när det gäller hur vi kan hitta vägar för att nå lösningar. Det finns all anledning att i en diskussion om arbetsprogrammet för 2020 också markera detta. Vi kommer att möta fler utmaningar, men vi har i alla fall en struktur för diskussioner och lösningar på denna kontinent.

Vi vet att det kommer en tid efter coronakrisen. Vem vet – det kan hända något nytt. Vi har i alla fall en effektiv kisträning nu, kan man lugnt säga. De utmaningar vi nu har kommer naturligtvis att påverka arbetet även i kommissionen under det kommande året. Det slutar ju inte med själva hanteringen av viruset, utan vi har också de ekonomiska konsekvenserna. Men även här har vi förmågan att gemensamt få starkare muskler genom samverkan snarare än genom att agera helt på egen hand. Jag hoppas att det kommer att vara ett starkt fokus på detta i arbetet på vår kontinent och inom EU också framöver.

Nu gäller det som sagt det arbetsprogram som kommissionen antog den 29 januari, precis på gränsen till brexit. Vi har studerat det och sänt det till andra utskott. Sju av utskotten har yttrat sig till utrikesutskottet, och det är naturligtvis välkommet. Jag noterar att vi i stora drag har en samsyn i utrikesutskottet, och detta bygger på det som vi har ställt oss bakom tidigare när det gäller Europeiska rådets strategiska prioriteringar för de kommande fem åren.

Kommissionen ger ett antal intressanta punkter: den europeiska gröna given, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, en ekonomi för människor, ett starkare Europa i världen och främjande av den europeiska livsstilen. Denna livsstil har varit rätt omdiskuterad, men den handlar i grunden om rättsstatlighet, demokrati, öppenhet, tolerans och jämlikhet – det som vi tror alltid ska finnas där men som vi vet är hotat. Utifrån detta är det också en ny satsning på demokratin i Europa, som faktiskt är utmanad, inte minst av Ryssland och Kina.

Jag tycker att det är centralt att vi har en gemensam syn här i riksdagen. Det har vi nästan, men inte helt, för det finns partier som avviker och som vill göra utrikespolitiken nationell igen. Men ta diskussionen med Kina! Skulle vi vara starkare ensamma, eller är vi starkare tillsammans? Från Centerpartiets utgångspunkt är svaret enkelt: Vi är starkare om vi kan forma en gemensam hållning.

Vi vill att beslutsfattandet ska effektiviseras också på utrikespolitikens område, och vi hoppas att utfallet blir detta. Vi vill också se förmågan att ha MR-verktyg. Vi pratar om en Magnitskijlagstiftning och vill gärna se detta på europeisk nivå.

Herr ålderspresident! En hel del andra saker har kommit upp. När det gäller konferensen kan jag konstatera: Låt oss se – den kommer säkert att behövas. Vi behöver en nystart, en omstart. Jag hoppas att man tar till sig de signaler som kommer från olika nationella parlament om den viktiga förankringen och diskussionen om detta. Jag utgår från att man får tänka till där.

Till sist har jag några kommentarer om utskott. Arbetsmarknadsutskottet har till exempel enligt lyft upp frågan att man inte ska gå vidare med förslaget om minimilöner. Jag vill också understryka vad miljö- och jordbruksutskottet har sagt och som vi även lyfter fram i utrikesutskottets utlå-

tande: att nya initiativ och regelverk inte får medföra negativa konsekvenser för länder som har gått före i reformarbetet.

Med detta, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 13 LARS ADAKTUSSON (KD):

Herr ålderspresident! Vi lever i föränderliga tider. Det arbetsprogram som vi debatterar i dag antogs av EU-kommissionen den 29 januari. En och en halv månad senare är förutsättningarna, som vi vet, fullständigt förändrade. Spridningen av coronaviruset och den pandemi som världen i dag brottas med saknar motsvarighet. Personliga tragedier och en tärande oro blandas med ekonomisk nedgång och famlande politiskt ledarskap.

Mot denna bakgrund vill Kristdemokraterna lyfta fram vikten av internationell samverkan och EU:s centrala betydelse. Inget land klarar att på egen hand hantera den situation som nu råder.

Vägen framåt är ett mer solidariskt och ett mer ansvarstagande samarbete, ett samarbete som förmår leverera lösningar på gränsöverskridande problem, oavsett om det rör sig om organiserad brottslighet, klimatfrågan eller livshotande virus.

Medborgarna i vårt land, i Sverige, och i övriga Europa har rätt att ställa krav på fungerande samarbete, särskilt i tider av kris. Därför håller det inte att nu låta nationella egenintressen och kortsiktighet styra beslutsfattandet. Därför krävs det ett politiskt ledarskap som vill och som förmår leva upp till unionens värderingar om människovärde och om solidaritet med de mest utsatta, även om de finns utanför det egna landets gränser.

Herr ålderspresident! I arbetsprogrammet anger kommissionen de politiska prioriteringarna inför det kommande året och de initiativ som kan förväntas. Skiftande politikområden behandlas här. Utgångspunkten är de sex politiska mål som har formulerats av EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, bland annat om den så kallade gröna given, om ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, om ekonomi för människor och om ett starkare Europa i världen. Detta är centrala områden.

Kristdemokraterna stöder i huvudsak arbetsprogrammets innehåll men gör i några avseenden en annan bedömning än kommissionen.

Det gäller den sociala pelaren, där det föreslagna instrumentet om minimilöner strider mot medlemsländernas självbestämmande, som vi ser det, och hotar den svenska modellen.

Det gäller meddelandet i den gröna given, där formuleringarna om förnybar energi borde ändras till fossilfri energi så att det framtida behovet av el kan täckas även av kärnkraft.

Det gäller arbetsprogrammets skogsstrategi, där EU:s centrala insatser riskerar att försämma förutsättningarna för det hållbara svenska skogsbruket.

Det gäller också synen på EU:s budget och vikten av att förhindra EU-skatt och chockhöjningar av medlemsländernas avgifter.

Herr ålderspresident! I grunden handlar politik om ideologi och om människosyn. För Kristdemokraterna innebär det att vi lyfter fram betydelsen av personlig frihet i kombination med socialt ansvarstagande och solidaritet med de mest utsatta – med andra ord de värderingar som i decennier utgjort grunden för det europeiska samarbetet. Detta har betydelse, inte minst i relation till omvärlden. Oavsett om det gäller kriget i Syrien, diktaturen i Iran, utvecklingen i Ryssland eller förföljelsen av världens kristna

har EU en möjlighet att utifrån sina värderingar göra skillnad. Därför verkar Kristdemokraterna för ett EU som talar med en röst i utrikespolitiken och som alltid prioriterar mänskliga rättigheter.

Att kombinera visionen om samarbete mellan Europas länder med en vaksamhet kring subsidiariteten är kristdemokratins särskilda uppdrag. Det är ingen tvekan om att EU:s institutioner i högre grad måste inse och också visa förståelse för att det finns gränser för vad EU bör syssla med. Utan denna förståelse hotas grunderna för Europatanken men också EU:s folkliga förankring. Förtroende, kunskap och delaktighet är centrala faktorer för att bibehålla och öka stödet för EU-samarbetet. Till detta kan den föreslagna framtidskonferensen vara ett viktigt bidrag. Ambitioner om att minska avståndet mellan medborgare och beslutsfattare i Europa ska alltid välkomnas, även om det är de folkvalda parlamenten som ytterst representerar medborgarna.

Herr ålderspresident! Europas öde är varje europeisk stats öde. Så formulerade sig en gång Konrad Adenauer.

Europa är fria och självständiga stater, men samtidigt en sammanhållen enhet. Att värna detta kommer att bli en av de stora utmaningarna under den viktiga och ovanliga tid som ligger framför oss.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 5 Grundläggande frågor om utbildning

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU11
Grundläggande frågor om utbildning
föredrogs.

Anf. 14 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Herr ålderspresident! I tider av kriser kommer också något gott. Till exempel för vi nu äntligen gemensamma samtal och viktiga diskussioner om de utmaningar som vi står inför.

I samma anda hoppas jag att vi framöver kan fortsätta med diskussioner kring problem och utmaningar som vi har i svensk skola. Oavsett corona har vi stora problem och eftersatta områden.

Vi har ett antal bra motioner från alla partier som i princip har avstyrkts i klump med hänvisning till utredningar och vidtagna åtgärder. Det är synd, för här finns många bra och nödvändiga förslag. De hade kunnat underlätta den situation som vi är i.

Motionerna handlar om skolans värdegrund, jämställdhetsarbete, fritidshemmens fantastiska potential, trygghet och studiero, där det finns mycket att göra, för att nämna några.

Men i dag vill jag särskilt nämna en motion och yrka bifall till Moderaternas reservation 3. Denna motion handlar om digitalisering av de nationella proven. Här har vi moderater gått fram och föreslagit en snabbare digitalisering av de nationella proven, större resurser för att få det att fungera, mer anpassade nationella prov som är digitaliserade, rättas centralt

Prot. 2019/20:90
19 mars

-----
*Kommissionens
arbetsprogram 2020
och kommissionens
meddelande om
konferensen om
Europas framtid*

*Grundläggande frågor
om utbildning*

av extern myndighet och är anpassade även till barn med olika funktionsvariationer.

Herr ålderspresident! Om denna motion hade lästs, diskuterats och i allra bästa fall tillstyrkts hade ett av de problem som vi nu står inför, när vi börjar bedriva hemundervisning och en del skolor tvingas stänga ned vissa ämnen, varit löst.

Att föra samtal med alla partier om viktiga saker för vår framtid är att visa ledarskap och att också i svåra stunder kunna diskutera med alla kring olika förslag som kan leda fram till någonting gott är att ta ansvar för Sveriges framtid.

Jag ser fram emot att få föra diskussioner i lugn och ro om svensk skola och vår framtid.

Anf. 15 JÖRGEN GRUBB (SD):

Herr ålderspresident! Vi sverigedemokrater ställer oss naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 4.

I en svår tid, när vi nu står inför en stor pandemi som påverkar alla i samhället, hoppas jag att vi gemensamt hjälper varandra igenom denna kris.

Vår skola har under flera decennier brottats med bland annat ordningsproblem. I alltför många skolor och klasser råder inte den studiero som krävs för att eleverna ska få möjlighet till en lyckad utbildning. Det är dags att vi politiker sätter ned foten och hjälper till.

Att elever, lärare och annan skolpersonal inte får den goda arbetsmiljö som de förtjänar medför oerhörda problem. Eleverna mår inte bra och har svårt att tillgodogöra sig utbildningen, lärarna mår inte bra och kanske slutar, färre studenter utbildar sig till lärare, och så vidare. Listan med problem som uppstår är lång och kan göras ännu längre.

Vi lägger här fram förslag som kommer att förbättra rådande situation.

De elever som skapar allra störst problem, de som redan i unga år begår grova brott – tyvärr finns de – och är föremål för förundersökning och utreds för brott ska inte vara i skolan. Dessa elever ska genomföra sin skolgång på annan plats, vilken även kan vara i form av hemundervisning med stöd av lärare. Viktigt är att det är polis, socialtjänst eller andra berörda instanser som avgör detta. Visar det sig senare att eleverna är oskyldiga till det som de anklagats för är de naturligtvis välkomna tillbaka till skolan.

I vår motion redovisar vi tydligt de förändringar som krävs i skollagen och hade naturligtvis önskat få gehör för den.

De elever som tidvis uppträder stökigt, bråkigt eller alltför högljutt vill vi erbjuda jourklass alternativt jourskola. Här syftar vi på elever som vid upprepade tillfällen stör andra och försämrar den gemensamma arbetsmiljön. Elever kan vara i en sådan klass under en längre eller kortare period, kanske någon enstaka timme. Detta avgör de lärare med specialkompetens som ansvarar för jourklassen eller jourskolan.

Jourklass eller motsvarande finns redan i dag på ett fåtal platser, men vi vill ge denna möjlighet till alla lärare i hela landet.

Att i dag be en elev lämna klassrummet är inte helt oproblematiskt ur flera synvinklar. Dels är regelverket otydligt, vilket många skolledare har fått erfara – detta förtydligar vi i ett annat betänkande – dels ska läraren kunna uppfylla sin tillsynsplikt. Möjligheten att ha uppsikt över en hel

klass försvåras avsevärt när en elev ombeds lämna klassrummet utan att där ha en mottagare.

För att ytterligare förstärka allvaret med att det ska vara ordning och reda i skolan vill vi införa ordningsomdöme från och med årskurs 1. Detta kommer för den absoluta majoriteten av lärarna att vara ett ”okej” att redovisa. I ett fåtal övriga fall kommer det, naturligtvis efter varningar från läraren, att skrivas ett par rader som ska delges vårdnadshavaren.

Att närvara i skolan är en förutsättning för en lyckad skolgång. Det visar också i någon form elevens plikt känsla och omdöme. Därför anser vi också att elevens frånvaro ska redovisas i grundskolans slutbetyg.

Jag vill här avsluta mitt något förkortade anförande med att ge några råd till elever för en lyckad skolgång: 1. Var närvarande i skolan! 2. Bråka inte med dina skolkamrater och lärare, och uppträd uppfostrat! 3. Gör alltid ditt bästa!

Följer man som elev detta ökar möjligheterna för en lyckad skolgång avsevärt.

I detta anförande instämde Robert Stenkvist (SD).

Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 10 i betänkandet. Det är också den reservation som jag har valt att fokusera på för att korta ned debatten så mycket som möjligt.

Herr ålderspresident! Av 2 kap. 36 § i skollagen följer att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen gäller såväl offentliga som fristående skolor. Trots detta finns det skolor, främst fristående, som fortfarande inte har skolbibliotek som en integrerad del av skolan utan hänvisar till närmaste folkbibliotek, vilket i vissa fall ligger många mil bort.

Vänsterpartiet anser att skolbiblioteken ska vara en integrerad del av skolan och att alla skolor ska ha skolbibliotek med utbildad personal. Även om omfattningen av dessa bibliotek självfallet kan variera ska det inte räcka med biblioteksbussar eller stadsbibliotek. Dessa ska ses som kompletterande verksamheter till det integrerade skolbiblioteket snarare än ersättning. Vi menar därför att regeringen så snart som möjligt bör återkomma med ett förslag som innebär att elevernas rätt till skolbibliotek stärks.

Skolbiblioteken ska ge eleverna tillgång till ett rikt utbud av medier och såväl skön- som facklitteratur. Ett bibliotek där välutbildad bibliotekspersonal samarbetar med den pedagogiska personalen kan locka fram och tillfredsställa barnens och ungdomarnas läslust, nyfikenhet och forskarintresse samt även hjälpa dem att orientera sig bland nya medier och i flödet av information på nätet. Forskningen visar att detta arbetssätt också höjer elevernas studieresultat.

De bemannade skolbiblioteken har tyvärr blivit färre, visar statistik från Kungliga biblioteket. Endast 37 procent av de svenska eleverna har i dag tillgång till ett bemannat skolbibliotek. Tillgången till skolbibliotek är lagstadgad men inte att de ska vara bemannade. Samtidigt läser barn mindre i dag än för ett antal år sedan.

Läsningen och upptäckandet av litteraturen är avgörande för varje barns läsförståelse, skrivande och kritiska tänkande. Skolbibliotekarier har

en nyckelroll att spela när det kommer till att öppna dörrar till litteratur och medier. Vänsterpartiet menar därför att det är viktigt att alla barn och unga får möta kunnig personal på just ett skolbibliotek. Vi menar att det ska finnas ett krav på skolbibliotekarier i skollagen. Detta vill vi också att riksdagen ställer sig bakom.

Utöver detta, herr ålderspresident, vill jag bara i dessa mycket märkliga tider tacka all skolpersonal som gör sitt allra bästa i det läge som har uppstått.

Jag är också glad att vi har varit överens om de lösningar som än så länge har presenterats av partierna i utskottet. Jag hoppas att det kan fortsätta vara så även de kommande veckorna.

Anf. 17 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att yrka bifall till Kristdemokraternas motion 2019/20:3188 yrkande 22, men jag står förstas bakom alla våra övriga förslag i vår motion.

I denna debatt diskuterar vi grundläggande frågor om utbildningen. Utskottets betänkande inleds mycket riktigt med ett kapitel om skolans värdegrund. Vi kan vara stolta över den värdegrund som anges i skollag och läroplan. I skollagens portalparagraf slås följande fast: ”Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.”

I läroplanen fördjupas detta: ”Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.”

I läroplanen står vidare att ”skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet”.

Det finns uppenbarligen en hel del att jobba med bland elever och dessvärre även bland lärare. En rapport från Sveriges kristna råd, SKR, där de flesta kristna trossamfundet ingår, visade nyligen att hälften av de tillfrågade ungdomarna upplever kränkningar i skolan. Det mest uppseendeväckande är att det i en fjärdedel av fallen är lärare som kränker. Jag talade i går med ledaren för en av de kristna elevorganisationer som samverkat i SKR:s undersökning. Hon framhöll att det som många elever tycker är svårast att hantera är just när lärare och andra vuxna ifrågasätter och hånar deras tro inför klassen.

Herr ålderspresident! Att som elev bli hånad, fördummad och ifrågasatt av sin lärare, som man står i beroendeställning till, dessutom inför sina klasskamrater, ska ingen behöva bli utsatt för i ett samhälle som har skrivit under på de mänskliga fri- och rättigheterna. Värst av allt är kanske att elever i SKR:s undersökning har uppgett att ingen har brytt sig när de har vänt sig till skolan för att få hjälp.

Uppenbarligen finns det i vårt svenska sekulariserade samhälle en stor okunskap om och brist på förståelse för troende. Här behövs omfattande

fortbildningsinsatser. Alla som jobbar i skolan måste på ett professionellt sätt kunna hantera att det finns människor med olika filosofiska och religiösa övertygelser, likaväl som andra minoritetsgrupper. De ska bemötas med respekt, även om man som lärare eller elev inte själv delar denna övertygelse. Detta är något som vi behöver återkomma till i det fortsatta arbetet.

Herr ålderspresident! Jag går vidare till ett annat ämne. Det är viktigt, både för rättssäkerheten och för det allmänna rättsmedvetandet, att betyg är lika mycket värda i alla delar av landet. I dag finns det exempel på duktiga, ambitiösa elever som har bytt skola och plötsligt har fått mycket svårare att få lika bra betyg som på den gamla skolan. Det finns också exempel på det motsatta, att vissa elever söker sig till skolor som är kända för att vara generösa med att ge höga betyg. Så ska vi inte ha det. Betyg ska vara lika mycket värda, oavsett vilken skola man har gått på.

I Kristdemokraternas kommittémotion lyfter vi fram vikten av att alla skolor ska ha ett systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa likvärdig betygsättning. Vi vill använda de nationella proven som riktmärke. Det förutsätter i sin tur att de nationella proven rättas externt och inte av personal på elevens skola som kan ha ett egenintresse av att kunna uppvisa goda resultat.

Digitalisering av de nationella proven skulle underlätta, och vi förutsätter att Skolverket snart får till en sådan nationell plattform. Kristdemokraterna vill därför ge Skolverket i uppdrag att ta fram en modell för hur betygen ska korreleras mot resultaten i de nationella proven, inte på individnivå men väl på gruppnivå för respektive skola. Om det handlar vårt yrkande i dagens debatt.

Jag yrkar bifall till reservation 8.

Anf. 18 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Det här är ett omfattande betänkande. Ett av de viktigaste områdena i betänkandet är avsnittet om studiero och trygghet.

Liberalerna vill särskilt lyfta upp vikten av det brottsförebyggande och det förebyggande arbetet. Vi har sett ökade arbetsmiljöproblem på skolor. Våldet och hoten ökar i skolor, inte minst mot personalen, både lärare och rektorer. Men även mobbningen elever emellan är ett problem.

Även om vi ser att vissa kunskapsresultat går åt rätt håll kunde vi i SCB:S undersökning om hur det står till med mobbningen elever emellan tyvärr se att andelen elever som upplever mobbning ökar. Det gäller inte minst i åldrarna 11, 13 och 15 och både pojkar och flickor. Det går åt fel håll.

Det förekommer fortfarande att elever mobbar varandra. Det förekommer kränkande behandling, mobbning och trakasserier. Det som är särskilt allvarligt är att det fortfarande bagatelliseras på en hel del skolor. Man tar alltså inte tag i det utan tror att det är en del av vardagen och den kultur som kan råda på en viss skola. Vi måste med alla medel markera att det inte är acceptabelt.

Liberalerna har lagt fram en motion för att betona hur viktigt det är att fortsätta arbeta för att förebygga mobbning. I utbildningsutskottets betänkande hänvisar man till det utredningsuppdrag som gavs så sent som för några veckor sedan inom ramen för januariavtalet. Men där ligger stort fokus på våld och hot mot elever eller mot skolans personal. Vi menar att

det inte riktigt täcker in det vi efterfrågar. Därför kommer vi att yrka bifall till reservation 6 i betänkandet, för att betona hur viktigt det är att det finns rutiner. Om man har ordningsrutiner ska det stå glasklart att man ska agera direkt när elever mobbas och att det inte ska bagatelliseras.

Utifrån Skolinspektionens skolenkät och andra mätningar ser vi också generellt sett att även om ordningsrutiner finns är de inte alla gånger kända på skolan. Det framkommer också i enkäterna att även om ordningsrutinerna är kända leder de inte alltid till en konsekvens.

Om man ska skydda de mest utsatta eleverna, de som utsätts för mobbningen, måste man ha tydliga ordningsrutiner. Då måste vuxenvärlden – elevhälsa, rektor och lärare – agera direkt vid minsta lilla incident. Och om det går så långt måste man stänga av eller flytta en elev till en annan skol-enhet, även om det skulle vara mot elevens eller vårdnadshavarens uppfattning. Det är den som blir mobbad som ska få stanna kvar i skolan, inte den som mobbar.

Jag har under alla mina år som skolpolitiker inte hört om ett enda fall där den som blir mobbad får stanna kvar. Oftast är det den som mobbar som får stanna kvar, medan den som utsätts för mobbningen får flytta till en annan skolenhet eller i värsta fall till och med till en annan kommun. En sådan ordning kan vi aldrig acceptera.

Anf. 19 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Herr ålderspresident! Jag måste medge att det känns en aning märkligt att stå här i kammaren i dag när situationen är som den är. Samtidigt blir det tydligt hur viktiga samhällsfunktioner är och att de berör människor i deras vardag. Skolan och utbildningen har här en väldigt central roll.

För en vecka sedan tog jag och min partikollega Linus Sköld emot en grupp elever från Katedralskolan i Skara. Det var en fantastiskt engagerad och livlig grupp elever som hade vunnit ett pris, Årets teamwork. De hade fått följande motivering: "Elevkåren Katedralskolan har ett gott samarbete med skolledning och personal som präglas av tillit och ömsesidig respekt. Under året har de tillsammans startat ett initiativ för att synliggöra och aktivt arbeta med likabehandlingsfrågor på skolan. Detta för att förebygga kränkningar och diskriminering samt främja en trygg och vänlig skola."

Varför tar jag upp detta, herr ålderspresident? Jo, det är så viktigt att visa att ansvar och inflytande hänger ihop och att delaktighet, ömsesidig respekt och gemensamma riktlinjer skapar trygghet och på så sätt också studiero.

I dag debatterar vi betänkande UbU 11. I det hanteras en rad olika motioner. Många av dem har haft en förenklad behandling. Jag vill här yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

För mig som socialdemokrat är det gemensamma oerhört viktigt. I ett starkt samhälle ska du veta att skolan finns för dig och ditt barn. Det är viktigt att poängtera att alla skolor ska vara bra och att kunskap och bildning alltid ska sättas i främsta rummet. Inga elever ska behöva byta skola för att de inte får det stöd de behöver. Den utbredda skolsegregationen måste brytas och likvärdigheten stärkas genom fler välutbildade och behöriga lärare i hela landet. Det kräver stora investeringar. För mig kommer detta alltid att vara viktigare än stora skattesänkningar och privatiseringar.

Herr ålderspresident! Skolan har ett stort och viktigt uppdrag. Skolan ska verka för jämställdhet. Den ska gestalta och förmedla lika rättigheter,

möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av könstillhörighet. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna, oberoende av könstillhörighet. Allt ska ske inom ramen för vetenskap och beprövad erfarenhet.

Det är positivt att det under senare år har vidtagits ett flertal åtgärder för att stärka skolans värdegrund och personalens kompetens när det gäller dessa frågor. År 2018 fattade den socialdemokratiskt ledda regeringen beslut om ett förtydligande av skolans jämställdhetsuppdrag i läroplanerna för samtliga områden inom skolan. Motsvarande förslag till ändringar i läroplanerna finns för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. De bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Herr ålderspresident! Förra veckan debatterades frågan om trygghet och studiero. Det är väldigt viktiga frågor, och de berörs även i detta betänkande. Låt mig vara tydlig med att vi aldrig kan acceptera stök och bråk i skolan som gör att lärare slutar och elever inte kan koncentrera sig. Vi måste ta ett samlat grepp om detta för varje elevs och lärares bästa. Därför ska vi fortsätta att satsa på rektorer, lärares ledarskap, förbättrad elevhälsa och fler speciallärare och specialpedagoger.

Trygghet och studiero i skolan är en grundförutsättning för lärande och utveckling. Samtidigt uppger mer än var tredje elev att studieron brister och så många som 40 procent av lärarna att de upplever en otydlighet om vilka befogenheter de har att kunna ingripa för att upprätthålla trygghet och studiero. Det är förstås allvarligt. Därför tillsatte regeringen, i enlighet med ett socialdemokratiskt vallöfte och januariavtalet, en utredning för några veckor sedan, precis som Roger Haddad nämnde tidigare. Uppdraget är att ta fram en nationell plan för trygghet och studiero. Direktiven till utredningen är utmärkta. Utredaren ska ta ett brett grepp och titta på både förebyggande och disciplinära åtgärder.

Herr ålderspresident! Det finns mycket att ta till sig av de motioner som berörs i betänkandet, men av naturliga skäl hinner jag inte ta upp allt.

Avslutningsvis vill jag dock lyfta fram fritidshemmets betydelse för våra barn och elever. Jag har förmånen att känna en av världens kanske bästa fritidspedagoger. Det är en pedagog som i olika sammanhang stöttar sina lärarkollegor i klassrummet och motiverar, stimulerar och bidrar till barnens utveckling genom att ge dem verktyg för att finna svar och bilda sig genom att vara kreativa och tänka annorlunda. Det är en fritidspedagog som förutom att vara i klassrummet även är den vuxna person som barnen leker med, hoppar upp i knäet på, låter sig bli kliade på ryggen av och får kärleksfulla kramar av. Det är en fritidspedagog som genom att berätta om och använda sig av materialet de finner genom lek och lust i skogen intill skolan skapar motiv och konstverk som aldrig skådats. Det är något nytt och roligt varje dag och år. Det är en fritidspedagog som bidrar till ny kunskap om andra kulturer och som låter barnen komma in i en fantasivärld genom sång, dans och teater. Jag skulle vilja påstå att det är en multibegåvning.

Det finns väldigt många fritidspedagoger som är precis så här fantastiska som den jag talar om. De vill ha fler kollegor, och de vill ha förutsättningar för att ge fler barn chansen till en meningsfull fritid efter skolan som en del av den samlade skoldagen.

Sedan den socialdemokratiskt ledda regeringen tillträdde 2014 har satsningar på fritidshemmen gjorts. Sedan 2015 lämnas ett statsbidrag för

Prot. 2019/20:90
19 mars

Grundläggande frågor
om utbildning

att anställa mer personal. Fritidshemmen ingår i Samverkan för bästa skola, men mer behöver göras. År 2018 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att kartlägga och analysera vilka utvecklingsområden som finns och också föreslå åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten så att fritidshemmets kompensatoriska uppdrag stärks. Jag ser verkligen fram emot förslagen som ska göra att vi kan fortsätta att utveckla denna viktiga verksamhet.

Herr ålderspresident! Vem är då denna fantastiska fritidspedagog som jag ägnade några minuter att tala om? Det är min mamma, som i höst lämnar sitt jobb då hon går i pension. Hennes passion och drivkraft i livet är att bidra till barnens lycka och utveckling. Hon är inte ensam om denna drivkraft. Det är vår skyldighet att verka för att alla som jobbar inom skolan ska få rätt förutsättningar att kunna utföra sitt viktiga uppdrag. Det är nämligen i skolan som grunden för framtiden sätts.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 9.)

Högskolan

§ 6 Högskolan

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU15
Högskolan
föredrogs.

Anf. 20 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Herr ålderspresident! Sverige är en kunskapsnation. Det är resultatet av en lång tradition där vi har satsat på både bildning och utbildning, vilket är grunden för tillväxt och välstånd i samhället. Vi moderater vill ha en hög internationell kvalitet på våra högskolor och lärosäten. Samtidigt vill vi använda resurserna på ett effektivt sätt så att både studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov kan tillgodoses.

För att bättre styra mot högsta kvalitet på utbildningen och excellens i forskningen vill vi moderater ha kvalitetsutvärderingar och en nationell rankingslista över program och kurser. Vi vill även se ett nytt resurstilldelningssystem som premierar kvalitet. Vi är oroliga över att Sveriges utbildningskvalitet har sjunkit över tid och också att vår medelstillsättning har halkat efter. I stället premierar vi kvantitet mer än kvalitet.

En fråga av högsta aktualitet i dag, när lärosätena har övergått till eller alltmer ställer om till distansundervisning, är något som vi moderater ser ett stort behov av, nämligen att det måste tas fram en samlad digital strategi för lärosätenas digitalisering. Vi vill ge högskolor och universitet i uppdrag att utarbeta en strategi om digitalisering, modern it-infrastruktur och nätbaserad utbildning.

Arbetet med utbildning online, så kallad MOOC, måste stärkas både i nuvarande situation och i likartade kriser. Det måste också stärkas för att Sverige ska kunna konkurrera med lärosäten och universitet i världen.

Avslutningsvis, herr ålderspresident, vill jag i dag yrka bifall till Moderaternas reservation nr 5, som handlar om en digitaliseringsstrategi för högskolorna.

Anf. 21 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till vår reservation nr 1.

Herr ålderspresident! Vi har just nu en allvarlig pandemi som även drabbar studenter på olika sätt. Kurser och lärosäten kommer att stänga igen sin fysiska verksamhet för att i stället växla över till distansundervisning. I dagsläget är det här mycket kloka beslut. Vi befinner oss i en allvarlig situation, som alla vet. Det här kommer sannolikt att orsaka problem på en del utbildningar, men jag tror att lärosätena får lösa detta efter hand. En del studenter och anställd personal kommer att klara detta bra, andra mindre bra. Det får vi nog kallt räkna med i dagsläget. Det är nu vi alla sätts på prov.

Regeringen har också pratat om förslag som möjliggör att studenter som på grund av omständigheterna missar poäng ändå får en tryggad försörjning genom CSN. Det är en mycket efterlängtd åtgärd för landets oroliga studenter. Många av dessa kommer att sova bättre när detta väl har klubbats.

Jag läste själv min högskoleutbildning på distans, till fritidspedagog för övrigt, och jag tycker att det fungerade hur bra som helst. Jag tror att det här kommer att lösa sig.

Jag kommer kort att ta upp några av våra övriga förslag i betänkandet.

Det fanns några motioner om ersättningssystemet i det här blocket. Rent allmänt tycker vi att ersättningssystemet, och regeringens mål för övrigt, främjar kvantitet framför kvalitet alltför mycket. Det var lite det som Kristina Axén Olin var inne på. Styr- och resursutredningen, Strut, presenterade ett förslag där regering och högskolor skulle diskutera sig fram till antalet platser på olika utbildningar för att sedan teckna ett kontrakt. Det skulle med denna modell bli en mer adekvat fördelning av kursplatser nationellt.

Med det sagt anser vi inte att man ska sänka kraven för att komma in på högskoleutbildningarna rent allmänt. Studenterna måste ju ha en rimlig chans att klara utbildningarna också, utan att avhoppet blir alltför många.

Här har vi ett utmärkt exempel i lärarutbildningen, där studenter kommer in på extremt låga poäng genom högskoleprovet. Vi vet att det tornar upp sig mörka moln vid horisonten i skepnad av allvarlig lärarbrist. Trots lärarbristen måste de lärarstudenter som lyckas ta sig igenom utbildningen kunna göra ett gott jobb med våra elever. Det borde gå att säkra kvaliteten på lärarutbildningarna utan att dra ned på antalet studieplatser. Vi har ju en skriande lärarbrist i dag, och den kan bli ännu mer skriande i framtiden.

För att locka fler studenter till lärarutbildningen är vi i SD övertygade om att vi måste förbättra arbetsmiljön för lärarkåren snarare än att hela tiden kasta statliga pengar efter de lärare som arbetar i stökiga klasser. En annan angelägen åtgärd för att säkra rimlig genomströmning och för att blivande lärare ska klara av sitt viktiga arbete är att färre ska komma in på lärarutbildningarna genom högskoleprovet och att fler ska tas in genom betyg eller antagningsprov. Det är en enkel men effektiv åtgärd som inte behöver kosta särskilt mycket.

Herr ålderspresident! Det finns förslag både från oss och från andra partier om att koncentrera lärarutbildningarna till färre studieorter. Jag tycker att det är en väg att pröva om det finns lärosäten som inte lyckas upprätthålla kvaliteten på utbildningarna. Enligt en undersökning av UKÄ finns det brister på hälften av landets lärarutbildningar. Undersökningen

gjordes av UKÄ 2019, och rapporten konstaterade att det fanns brister i examensmålen och för lite disputerad personal.

Mot bakgrund av detta anser vi att det är dags för regeringen att vidta åtgärder som säkrar kvaliteten på våra lärarutbildningar. Det handlar i grunden om våra elevers framtid i en hårt konkurrensutsatt värld.

Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr ålderspresident! Vi debatterar i dag högskolan, men jag vill med anledning av den situation som just nu råder runt om i landet börja med ett enormt tack till hela sektorn. Jag vill tacka alla lärare som just nu håller på och ställer om sina kurser till distansutbildningar och andra examinationsformer för att kunna hantera den nya situationen. Jag vill tacka alla de studenter som är delaktiga och bidrar till att den omställningen och flexibiliteten fungerar på ett smidigt sätt. Inte minst vill jag tacka de studenter inom sjukvårdsyrken som ställer sig till förfogande för att bistå i den situation vi har. Jag vill också tacka de kemistudenter som nu för att kunna bidra till sjukvården har startat produktion av handsprit, som det råder väldigt stor brist på i dag.

Men jag vill också tacka regeringen för samarbetet för att i den här situationen få på plats regelverk som gör att studenter kan känna trygghet i att den försörjning de har kommer att fortsätta även om situationen skulle se annorlunda ut framöver. Det är en svår tid då samhället prövas. Den flexibilitet vi just nu ser är imponerande och fantastisk. Det här är någonting vi verkligen behöver ta fasta på framöver.

Herr ålderspresident! I betänkandet behandlas motioner gällande högskolan. Vi i Centerpartiet står givetvis bakom samtliga av de förslag vi har lagt fram, men vi yrkar bifall endast till vår reservation nr 2.

Högre utbildning är en viktig samhällsfunktion. Den ger studenterna såväl bildning som utbildning. Den bidrar till att nya kunskaper och innovationer kommer ut i samhället. Den bidrar till att företag och offentlig sektor kan få tag i rätt kompetens för att möta de utmaningar som de står inför. Högre utbildning är helt enkelt helt avgörande för samhällets utveckling.

Högre utbildning i Sverige är i grunden väldigt bra. Men den kan givetvis förbättras och utvecklas. Det är mot den bakgrunden vi har lagt fram våra förslag från Centerpartiet. Vi vill stärka kvaliteten inom den högre utbildningen. Vi vill se till att utbildningarna i större utsträckning möter de behov som finns på arbetsmarknaden, såväl i utbildningarna som genom att få fler studentmedarbetarskap på plats. Vi vill skapa bättre möjligheter att studera och arbeta parallellt. Vi vill premiera lärosätena utifrån kvalitet.

Den senaste veckan har fokus hamnat på den kris och utmaning vi nu står inför. Men i måndags startade också antagningen till högskoleutbildningarna höstterminen 2020. Den stänger den 15 april och är viktig för många studenter som ska göra ett av sina absolut största val i livet. Det är en stor investering när det gäller både tid och resurser för den enskilde att välja vilken utbildning man ska gå på.

För Centerpartiets del vill vi göra det lättare för elever och studenter att göra så väl informerade och väl avvägda val som möjligt. Vi har därför förslag på att underlätta det genom att skapa ett bättre system för de studenter som funderar över utbildningarna. Till exempel finns det i våra

grannländer Danmark och Norge bättre system, där man kan få del av tidigare studenters erfarenheter och få möjlighet att se hur arbetsmarknads-etableringen ser ut för olika utbildningar. Detta vore väl värt att få på plats.

Läro- och lärutbildningen är en fråga inom den högre utbildningen som är ständigt diskuterad. Just nu pågår ett antal utredningar när det gäller att stärka läro- och lärutbildningen. Vi från Centerpartiet vill också se till att få en bättre läro- och lärutbildning genom att underlätta för att få till fristående läro- och lärutbildning på ett lärosäte som har målsättningen att vara ledande vad gäller såväl utbildnings- som forskningsfaciliteter – ett Handels för läro- och lärutbildning helt enkelt.

Herr ålderspresident! Jag vill återigen lyfta fram det arbete som just nu sker på lärosäten bland lärare och studenter och som möjliggör att utbildningar kan fortsätta i den extraordinära tid som vi just nu befinner oss i. Lärosätena är viktiga samhällsinstitutioner som ofta anklagas för att vara stelbenta och oflexibla. Den senaste veckans utveckling har gett mig och alla andra motbevis – när det väl krävs kan lärosätena faktiskt vara väldigt flexibla och se till att ställa om. Det är jag väldigt imponerad av, och det gör mig otroligt stolt över svensk högre utbildning.

Anf. 23 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr ålderspresident och Fredrik Christensson! Jag vill bara yrka bifall till rätt reservationer, tyvärr, eftersom jag i båda mina anföranden har lyckats helt svamla till det.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation nr 7 i UbU11 och reservation nr 13 i UbU15.

(ÅLDERSPRESIDENTEN: Det är inte möjligt att yrka i ett tidigare ärende när klubban fallit.)

Då är det reservation 13 jag yrkar bifall till i den här debatten.

Anf. 24 PIA STEENSLAND (KD):

Herr ålderspresident! Dagens sjukvård, Sveriges utveckling och konkurrenskraft, är gårdagens forskning. Att förmedla kunskap är en av de viktigaste uppgifterna vid våra lärosäten. Tillgång till kompetenta högskolelärare och forskare, en stimulerande arbetsmiljö och en studiesocial trygghet är därför viktig.

Den högre utbildningen och forskningen måste tillvarata alla intresserade talanger för att hålla Sverige konkurrenskraftigt. Det ska vara möjligt att studera vid högskola eller universitet oavsett om du kommer direkt från gymnasieskolan eller om du är en ensamstående småbarnsförälder, och oavsett om du är uppvuxen i en akademikerfamilj eller i ett arbetarhem.

Kristdemokratisk högskolepolitik har därför sin grund i kunskap, kvalitet, valfrihet och trygghet.

Herr ålderspresident! Vi kristdemokrater värnar akademiens autonomi. Det är viktigt att få tänka nytt, fritt och stundtals obekvämt. Excellens ska vara drivande. Konkurrens om de externa råsanslagen är en viktig drivkraft för att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation. Samtidigt krävs det riktade resurser för att skapa en tryggare arbetsmiljö för att forskare och lektorer ska kunna bedriva högkvalitativ undervisning och en forskning i världsklass.

Som forskare känner jag själv en stor frustration över den låga anställningstryggheten inom akademien. Den allra starkaste forskningsglöd kan släckas av oron och ovetskapen om man kommer få fortsatt anställning nästa år eller inte. Många måste finansiera hela eller stora delar av sin egen lön genom externa forskningsanslag. Det är anslag som söks i allt tuffare konkurrens, ofta löper under en kort period och som ska räcka till ens egen lön och doktorandernas löner samt omkostnader för forskningen.

Effekten blir att en oproportionerligt stor del av arbetstiden läggs på att söka forskningsanslag i stället för att faktiskt bedriva forskning och undervisning. Om anslagen uteblir under en period är det inte ovanligt med uppsägning från en tillsvidareanställning med motiveringen arbetsbrist. Det är därför angeläget att skapa ett mer ändamålsenligt resursfördelningssystem inom lärosätena.

Vi inväntar nu hur regeringen kommer att gå vidare med Styr- och resursutredningen, Struten, men vi kristdemokrater menar att det bör övervägas att ge en större medelstildelning direkt till lärosätena. Men det är under förutsättning att det är ett krav att en andel av basanslaget används för att säkra tydliga karriärvägar med meriteringsanställningar som beaktar forsknings- och undervisningsmeriter samt mobilitet. Jag vill därför, herr ålderspresident, yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 7 under punkt 2.

Men det finns andra sätt att stärka anställningstryggheten på våra lärosäten. Forskare vid universitet och högskolor har djupa ämneskunskaper. Efter komplettering av grundläggande pedagogisk utbildning skulle de därför kunna avhjälpa den akuta lärarbristen inom gymnasieskolan. Det finns i dag flera hinder för den som vill behålla forskningen parallellt med en anställning som gymnasielärare.

I enlighet med högskolelagen och högskoleförordningen kan en kliniskt verksam forskare vid högskola eller universitet samtidigt upprätthålla en anställning som exempelvis specialistläkare eller psykolog inom hälso- och sjukvården. Det kallas kombinationsanställning. Men det statliga pensionsavtalet medger endast en kombinationsanställning om tjänsten är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter. Forskare som inte är kliniker har därför inte den här möjligheten.

Om kombinationsanställningar däremot även skulle innefatta tjänster som inte är fast förenade med kliniska arbetsuppgifter skulle forskare kanske kunna arbeta deltid som gymnasielärare. Det skulle stärka kopplingen mellan gymnasieutbildning, högre utbildning och forskning. Fler disputerade skulle kunna stanna kvar inom akademien och på deltid bedriva strategiskt viktig forskning, och detta utan oro över risken att bli uppsagd under en period med färre beviljade forskningsanslag.

Det menar vi kristdemokrater vore en investering för Sverige som kunskapsnation.
(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

-----

§ 7 Statsministerns frågestund

*Statsministerns
frågestund*

Corona och samarbetet mellan stat, region och kommun

Anf. 25 ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Corona sprider nu oro över Europa, världen och Sverige. Det mänskliga lidandet är störst och värst. Det är tusentals döda bara i Italien. Och fler kommer att mista livet – också här hemma i Sverige. Samtidigt har stora delar av världen stängt. Den globala ekonomin har tvärnitat, och många oroar sig över företag som kan gå omkull och anställda som förlorar sina jobb.

För mig är det då självklart att regeringen och riksdagen nu samarbetar nära och förtroendefullt. Vi talar med varandra. Vi litar på varandra. Vi har olika roller men ett gemensamt mål. Den inställningen kommer att vägleda mig och mitt parti i allt vi gör mot virusets härjningar – även förstås i denna kammare.

Detta är också en svensk tradition i tid av kris. Vi samarbetar för att lösa problem. Vi lägger politisk träta åt sidan. Jag är övertygad om att Socialdemokraterna hade erbjudit samma stöd till en borgerlig regering. Moderaterna står alltså till förfogande för att i riksdagen och regeringen samarbeta för att ta Sverige genom krisen. Det är en styrka för vårt land.

Men vi har mer gemensamt. Både Stefan Löfven och jag lyssnar nu noga på våra lokala företrädare, som kämpar hårt i landets kommuner och regioner. Jag är djupt imponerad av alla de kvinnor och män som ser till att kommuner och regioner nu står på tå dygnet runt.

Regering och riksdag samarbetar alltså. Även det nationella och det lokala behöver gå mer hand i hand.

Regeringen har gett Socialstyrelsen ett tydligare mandat att samordna och bistå alla regioner – det är mycket bra. Min fråga är: Vilka andra behov ser statsministern i dag när det gäller att stärka samarbetet mellan oss i staten och de som bär det svåra lokala ansvaret?

(Applåder)

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag uppskattar mycket den dialog vi har mellan partierna i denna svåra stund. Det är en prövning för hela landet. Då utgår jag från att befolkningen kräver att vi visar handlingskraft. Vi måste ta de beslut som ska tas. Men det handlar också om att vi erbjuder trygghet och att vi erbjuder stabilitet. I det ligger inte minst samarbetet mellan riksdagens partier.

Jag kan redan här och nu säga att jag uppskattar väldigt mycket det samarbete som våra statsråd har med respektive utskott för att hantera de frågor som behöver hanteras så snabbt som det någonsin går. Det uppskattas verkligen.

Ledarskapet måste fram på många olika nivåer. Det är vi som partiledare. Det är regering. Det är riksdagsledamöter. Det är myndigheter och

myndighetschefer. Det pågår hela tiden en dialog med myndigheterna. Vad behöver de för resurser? Och hur ska de nu på bästa sätt visa ledarskap för att också bidra till stabiliteten och tryggheten?

Inte minst länsstyrelserna har en väldigt viktig uppgift. Jag kommer att ha ett samtal med samtliga landshövdingar om hur länsstyrelserna kan stötta inte minst kommunerna och, självfallet, regionerna. Framför allt tror jag att det är kommuner som kommer att behöva stöd när det gäller hur vi ska se till att hemtjänsten fungerar så bra som möjligt men naturligtvis också så säkert som möjligt.

Vi har några grundläggande uppdrag: Vi ska se till att begränsa smittan så mycket som möjligt. Vi ska se till att resurserna finns i sjukvården och i hälsovården. Vi ska se till att minimera effekterna på de samhällsviktiga verksamheterna. Vi ska se till att minimera konsekvenser för både medborgare och företag. Vi ska med så mycket information som möjligt försöka dämpa oron. Och vi ska inte minst se till att ta rätt beslut vid rätt tillfälle.

Det är den strategi som regeringen följer, och det vill vi gärna göra i gott samarbete.

Anf. 27 ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag delar analysen. Man kan gå ett steg djupare. Socialstyrelsen har varit med på de båda partiledarmöten som statsministern har bjudit in till – det har varit mycket bra. De har nu fått ett utökat mandat att göra saker också nationellt.

Om jag förstår saken rätt finns det fortfarande en risk att vi inte kan ha personal på exakt rätt ställe runt om i landet. Finns det möjligheter att komplettera Socialstyrelsens uppdrag, så att de också på den personella fronten kan ha större befogenheter att se till hela riket?

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Socialstyrelsen har normalt en samordnande funktion för att se till att katastrofmedicinsk beredskap är på plats, och det följs hela tiden upp. Nu har Socialstyrelsen fått ett utökat uppdrag att också koordinera när det till exempel gäller utrustning. De ska vara en central nationell upphandlare, men de ska också koordinera så att vi får utrustningen där den bäst behövs.

Socialstyrelsen har inte mandat att flytta personal mellan regioner, utan det är regionernas beslut. Socialstyrelsens bedömning, i deras koordinerande roll, är att det finns beredskap mellan regionerna. Om så behövs ser man till att fördela om resurser så att den som behöver dem mest också får dem. Vi följer naturligtvis detta oerhört noga, för det måste fungera.

Prognos för coronavirusets spridning i Sverige

Anf. 29 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Vi jobbar alla väldigt hårt just nu, kanske i synnerhet regeringen. Jag skulle vilja börja med att rikta ett särskilt tack till statsministern för att han har tagit sig tid att trots detta i dag komma hit och svara på våra frågor.

Jag förmodar att regeringen har tillgång till beräkningar och prognoser i fråga om hur smittspridningen kommer att fortsätta i vårt land. Jag fokuserar då på vårt land, Sverige, och undrar: Hur många beräknar regeringen kommer att drabbas av coronasmittan? Och hur många beräknar regeringen kommer att avlida till följd av sådan smitta?

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När vi ser på vad som kommer att behöva göras är det klart att vi också tänker på nästa steg och nästnasta steg. De som dock ska göra bedömningen av hur smittan sprider sig och av eventuella dödsfall är expertmyndigheterna. Det finns olika scenarier. Det ser olika ut i omvärlden. Antalet dödsfall per hundra tusen eller så skiljer sig åt – ganska rejält faktiskt.

Detta vill jag alltså överlåta till expertmyndigheterna. Däremot ska vi se till att de som behöver sjukvård ska få sjukvård. En bedömning är att det är ungefär 10 procent som kommer att behöva sjukvård – det är inte detsamma som intensivvård. Därför måste vi se till att resurserna finns där ute.

Av det skälet fattade vi beslut om att meddela regioner och kommuner att det nu är löpande räkning som gäller. Detta får aldrig fastna i pengar och ekonomiska resurser. De merkostnader som regionerna får med anledning av detta tar staten ansvar för. Det här får aldrig vara någon flaskhals.

Det pågår också planering för hur man ska kunna gradera upp personal.

Vi hörde exempelvis i söndagens *Agenda* chefsläkaren i Stockholmsregionen berätta hur man från ett visst antal intensivvårdsplatser i dag kan växla upp ganska snabbt med ytterligare 50 procent och på lite sikt ännu fler.

Den koordineringen pågår så att vi vet att det ska finnas sjukvårdsresurser. Det är det viktiga.

Vi måste dock alltid ta höjd för att det här är ett virus som inte har funnits förut. Därför är det oerhört osäkert. Det innebär att ingen med bestämdhet kan säga att så här många kommer att drabbas och så här många behöver sjukvård. Vi ska se till att ta höjd för att det blir värre än vad det är.

Anf. 31 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Tack, herr statsminister, för svaret!

Kan statsministern överväga att med tydlighet och i klartext besvara den här typen av frågor? Jag tror att många efterfrågar ett sådant ledarskap just nu. Om statsministern skulle vilja överväga att göra det nu eller framöver skulle det därför uppskattas av många i denna svåra tid.

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Återigen: Det är ingen som med bestämdhet kan säga hur det blir, eftersom det här är ett nytt virus.

Man kan göra olika scenarier, och det gör vi naturligtvis – vad kan det komma att behövas framdeles? Det är därför vi ser över och nu ger Socialstyrelsen i uppdrag att koordinera intensivvården så att den finns där den dag det behövs.

Regeringen är varje dag beredd att fatta beslut och vill göra det på basis av vad expertmyndigheterna och djupkunskapen säger. Vi ska också kom-

ma ihåg att det här är en rörlig materia. Situationen kan förändras från i dag till i morgon, och det kan gå snabbt. Då måste vi vara beredda, och därför har vi hela tiden dialog med expertisen. Det är det vi ska fatta våra beslut på.

Politiskt samförstånd

Anf. 33 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Sverige befinner sig i ett mycket allvarligt och ansträngt läge. Pandemins effekter slår hårt mot hela vårt samhälle och ställer stora krav på oss alla att agera med förnuft och handlingskraft för att minska smittspridningen och samtidigt se till att samhällsviktiga funktioner har de bästa tänkbara förutsättningarna att sköta sitt uppdrag. Detta är av största vikt för människors hälsa och också för välfärden, ekonomin, jobben och Sveriges företag.

I det här arbetet upplever jag, fru talman, att det finns en bred politisk samsyn. Det är på många sätt positivt att se att ett lands politiska ledarskap i tider av kris och oro förmår att se till vad som är viktigt för landets bästa och inte för respektive partis bästa.

Jag upplever att vi som representanter för riksdagens samtliga partier kontinuerligt fått och får nödvändig och relevant information om läget från regeringen och att samtliga partier har insyn i hur arbetet fortskrider. Det är oerhört viktigt att vi klarar av att bibehålla ett brett samförstånd i de här frågorna även framåt. Det är nämligen i tider av kris som det politiska ledarskapet provas på allvar. För Sverige och övriga världen är den tiden här och nu.

Min förhoppning är att det politiska ledarskapet i Sverige bygger på ansvarstagande, handlingskraft och konstruktivt samförstånd även framåt. Delar statsministern den förhoppningen?

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag kan svara ja direkt. Jag kan säga att vi är där med just den dialog som vi behöver för att kunna tala tydligt till vår befolkning och säga att här finns ett brett samarbete över partigränserna. Nu får partipolitiska skiljelinjer läggas åt sidan ett tag för att vi ska fokusera på precis detta.

Det är det som ger handlingskraften, det är då vi kan fatta beslut och det är då vi kan informera allmänheten om att nu är det det här som gäller: Det är det här vi gör för att begränsa smittan, för att se till att sjukvården har resurserna och för att begränsa konsekvenser för både medborgare och företag och så vidare. Så håller vi i den strategin och de frågor som människor vill ha svar på.

Jag sa tidigare att jag uppskattar vårt samarbete oerhört mycket. Vi har våra partiledarträffar, och jag upplever också att statsråden har ett väldigt gott samarbete med utskotten, vilket innebär en skyndsam behandling så att vi kan agera snabbt. Vi har ett bra underlag, vi lyssnar på expertisen och när vi fattar beslut gör vi det snabbt och handlingskraftigt. Det är precis så det ska gå till.

Det måste också fungera mellan politiken och myndigheterna. Därför har vi en kontinuerlig dialog, och jag vet att myndigheterna även kommer till riksdagen för att redogöra för sina verksamheter och sitt arbete.

Ulf Kristersson tog i sin fråga upp att det nationella, det regionala och det lokala måste hänga ihop på ett riktigt sätt så att den ena vet vad den andre gör och att ingenting ramlar mellan stolarna. Från nationellt håll ska vi tydligt ge budskapet till den lokala och regionala nivån, som får stå där i det vardagliga arbetet, att ni har resurserna. Vi ska se till att ni både har ekonomiska och personella resurser men också det lagstöd som behövs för att ni ska kunna göra det bästa möjliga.

Vi håller ihop i Sverige. Det är så Sverige fungerar.

Anf. 35 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag och Centerpartiet kommer att fortsätta att bidra till att vårt land möter och hanterar den väldigt svåra situation som vi nu befinner oss i på bästa möjliga sätt.

Jag hoppas också att den breda politiska enighet som vi nu ser kan bestå även i de tider när vi anpassar samhället för att kunna återgå till det normala. Vi ska dra lärdomar av detta så att vi kan rusta Sverige ännu bättre för att öka vår beredskap för kommande svåra situationer. Det här är nämligen varken första eller sista gången som det här kommer att hända.

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är ett mycket viktigt budskap från Anders W Jonsson. Vi måste också förbereda befolkningen på att det här handlar om en lång tid. Jag har tidigare kallat det för ett maratonlopp; det är åtminstone ett långdistanslopp. Det här försvinner inte på två och inte på fyra veckor, utan det handlar om en lång tid som vi nu måste hålla ut och delge befolkningen de beslut och den kommunikation som behövs för att vi ska kunna skapa så mycket trygghet och så mycket stabilitet som möjligt.

Det är en oerhört speciell situation. Det kommer inte att vara som vanligt, och det är precis det som vi måste ställa om till: Det här är något annat än den vanliga vardagslunken. Så småningom bör vi naturligtvis se vad vi ska göra i nästa fas, när det här väl börjar ta slut.

Det kan också vara så att vi får en avmattning i spridningen av smittan men att den sedan tar ny fart igen. Det är därför vi måste vara så redo för att detta kommer att ta tid.

Förändring av a-kassans regelverk

Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Statsminister Stefan Löfven! Smittspridningen försätter snabbt vårt samhälle i en djup kris. Det är en kris för dem som drabbas av smittan och av ohälsa. Det är också en väldigt snabbt utvecklad ekonomisk kris som drabbar människor i deras vardag.

Vänsterpartiets överordnade mål i denna situation är att samarbeta nära med regeringen så att vi kan genomföra en kraftfull och samtidigt lugn politik med åtgärder som behövs. Vi uppskattar den nära dialog som vi har med regeringen, och vi ser fram emot att den kommer att fortsätta genom hela denna process. Det är tid att fokusera på det som är viktigt för vårt land. Det är tid att lägga en del annat åt sidan.

Vi välkomnar den extra ändringsbudget som har lagts på riksdagens bord i dag, och vi stöder de förslag som finns där. Det kommer att vara till stor hjälp för många företag i Sverige att överleva den här krisen.

Samtidigt får väldigt många nu gå från sina arbeten. Tusentals människor varje dag i Sverige får nu veta att de inte längre har ett arbete att gå till, att de inte längre har en försörjning.

De första som får gå är ofta de som har otrygga arbeten, som arbetar på timmar, som inte har en tillsvidareanställning. Många småföretagare får i maktlöshet se sina livsverk smälta ihop framför ögonen och sin försörjning upphöra.

De här människorna förtjänar mer stöd. De kommer att behöva ekonomisk hjälp. Vänsterpartiet har föreslagit att a-kassans regelverk ska ändras och att det så kallade arbetsvillkoret ska halveras. Det skulle innebära att tusentals personer som i dag inte har rätt att få a-kassa skulle kunna få en grundläggande ekonomisk trygghet. Vi tror också att de som står utanför a-kassan behöver ett särskilt stöd, och vi kommer att återkomma med förslag om detta.

Jag undrar om statsminister Löfven är beredd att se över möjligheten att förändra arbetsvillkoren i a-kassan.

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag tycker att Jonas Sjöstedt gör en helt riktig analys. Man kan dela upp frågan i olika delar. En är att hantera smittan, och en annan är de ekonomiska följdverkningarna. Vi ser dem redan.

Det är en dramatisk ökning av varsel, och det är därför vi är glada att vi tidigt har kunnat presentera det som kan underlätta för företagen så att de inte behöver ägna sig åt uppsägningar. Korttidspermittering var ett viktigt sådant besked för många företag, liksom likviditetsstödet. Företagen slipper sjuklönekostnaden den första perioden, och vi har även tagit bort karensavdraget, vilket gör att människor kan vara hemma i stället för att gå till jobbet därför att de inte har råd att vara hemma. Den typen av besked är oerhört viktiga.

Vi kommer att fortsätta att se på vad som mer behöver göras. Nu har vi snabbt fått till ett generellt stöd för företagen och för enskilda människor. Vi kommer därutöver att behöva göra mer för olika branscher. Vi ser till exempel att kultursektorn lider oerhört och har det jättesvårt. Det gäller även besöksnäringen med flera.

Det är också helt rätt att några människor har ett sämre skydd, inte minst på grund av osäkra anställningsförhållanden. Vi ser över flera förslag så att även de skyddas. De som har det tuffast i en vardagssituation i ett läge när det inte råder kris riskerar att råka ännu sämre ut när det blir den här typen av kris. Ja, vi ser över olika möjligheter så att även de ska få ett skydd.

Senast i dag har vi beslutat att söka bemyndigande från riksdagen så att föräldrar som behöver vara hemma för att vårda sina barn kan göra det också när barnen faktiskt inte är sjuka. Om vi behöver stänga skolorna så ska också det ekonomiska skyddet finnas.

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar statsminister Löfven för svaret.

Jag välkomnar alla de åtgärder som regeringen har vidtagit. Jag tror att de är nödvändiga, och jag tror att de sparar många arbetsstillfällen och många företag i Sverige som annars hade gått omkull i det här läget.

Jag välkomnar också beskedet att man tittar på olika former av stöd, till exempel för kulturlivet och för besöksnäringen. De kommer säkerligen att behövas den kommande tiden.

Jag tycker också att det är ett positivt besked att statsministern ser nödvändigheten av att vi kommer att göra något för dem som nu snabbt tappar sin försörjning, kanske funderar över hur de ska betala räkningarna nästa månadsskifte. Vänsterpartiet är självklart berett att lägga fram förslag och diskutera idéer och möjligheter. En god idé är att förstärka a-kassan och låta de försäkringssystem som finns nå fler människor. Jag hoppas att regeringen överväger den möjligheten.

Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag kan bara hålla med om att vi måste skydda dem som har det tuffast och som råkar sämst ut där trygghetssystemen inte visar sig täcka in alla. Låt oss titta brett och självfallet inte utesluta a-kassan, men det kan vara fler saker som behöver göras för att skydda så många som möjligt så bra som möjligt.

Detta är ett viktigt besked i samhället. Annars spär vi på oron, och då kanske vi spär på paniken i samhället. Det ska vi inte göra, utan vi ska se till att skapa så mycket stabilitet och trygghet som det går.

Mandat för Socialstyrelsen att fördela vårdresurser

Anf. 41 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för det goda samtals- och samarbetsklimat som råder under denna för vårt land, för vår värld, så dramatiska situation. Vi må vara oense om mycket, men inte om att Sveriges regering och riksdag nu måste samla sig för att finna bästa möjliga väg framåt.

Kristdemokraterna har fört fram en rad förslag, och vi konstaterar mycket tacksamt att regeringen har lyssnat och agerat på en del av dem. Vi välkomnar att SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, tar ett nationellt ansvar för att förbättra 1177 och att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att se till att tillgången på skyddsmateriel till vårdpersonal tryggas i hela landet.

Samtidigt känner jag oro för belastningen på vårdorganisationerna. Jag känner oro för landets patienter och för sjukvårdspersonalen, som just nu drar ett enormt lass för allas vår skull. Vi driver sedan länge att staten ska ta över ansvaret för sjukvården från regionerna. Tiden för omorganisation är *inte* nu, men vi måste säkerställa att det finns en tydlighet i vem som har det yttersta ansvaret att se till helheten för vården.

Gårdagens besked att Socialstyrelsen får i uppdrag att dagligen inventera belastningen på sjukvården är välkommet och något som vi sedan en tid tillbaka har föreslagit. Men vi har dessutom föreslagit att Socialstyrelsen ges mandat att fördela sjukvårdens resurser mellan regionerna. Om en

region har överkapacitet på respiratorer medan en annan region saknar sådana, måste en instans ha mandat att se till att respiratorerna hamnar rätt.

Mina frågor till statsministern lyder därför: Är det möjligt att vänta ett sådant beslut? När kan vi vänta ett sådant beslut?

Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först vill jag kvittera tacket från regeringens sida vad gäller dialogen och samarbetet. Jag uppskattar det mycket.

Det är självklart att i en sådan här situation ska man inte tro att en grupp sitter på all kunskap, utan här hjälps vi åt. Därför är det tacksamt med förslag som vi kan bereda och se vad vi kan göra av.

Det behöver göras mer för 1177. Det är uppenbart att där behövs ännu mer kapacitet. Det pågår diskussioner med Sveriges Kommuner och Regioner i den frågan.

Det är klart att belastningen på vården är en mycket viktig fråga. Det är därför vi tar höjd för att fler kommer att behöva vård och att fler kommer att behöva intensivvård. Därför behöver vi se framåt och vad som kan bli nästa steg.

Av det skälet fick Socialstyrelsen i uppdrag att vara nationell upphandlare av sjukvårdsutrustning, skyddsutrustning och liknande. Här finns en nationell upphandling, och den pågår redan nu. Vi vet också nu att en del svenska företag ställer om sin produktion för att kunna producera mer skyddsutrustning. Det är också tacknämligt.

Utrustningen kommer ytterst att fördelas av Socialstyrelsen. Man är i ständig kontakt med regionerna, och man menar att samarbetet och dialogen finns inom regionerna så att en omfördelning kan ske där och dessutom mellan regionerna. Utrustning är en sak. Däremot är det regionernas ansvar att det fungerar med personal.

Som svar på en tidigare fråga säger jag återigen att Socialstyrelsens uppfattning är att den dialogen är så bra mellan regionerna i Sverige så att där finns en öppenhet och beredskap för att fördela om det som regionerna ska besluta om.

Anf. 43 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag har all respekt för att arbetet är svårt och komplicerat, men sjukvården är en central kommandohöjd i kampen mot covid-19. Den får inte fallera. Därför är dessa besked välkomna.

Jag tycker att många lärdomar kan dras av hur länderna inom EU har agerat. Man säger sig vara villig att samarbeta, man försöker samarbeta i vissa delar, men när det kommer till skarpt läge finns en stor risk att var och en med enskilda ledningar även inom landet, 21 enskilda ledningar, väljer att fatta beslut för sin del.

Vad skulle det skada att ge Socialstyrelsen mandat att också vara den enskilda instans som kan flytta vårdresurserna dit där patienterna och medborgarna bäst behöver dem? Jag vädjar till statsministern: Ge oss en nationell operativ sjukvårdsgeneral.

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först och främst är det få beslut som regeringen utesluter. Vi ska inte utesluta att vi kan hamna i mycket svåra situationer. Regionerna och Socialstyrelsen, som har den samordnande funktionen, säger att den

dialogen finns. Socialstyrelsen har fått ett större mandat för att fördela utrustning. Vidare säger man att besluten som regionerna fattar fungerar så att man är beredd att från en region till en annan överföra resurser om det skulle behövas.

Vi ser att läget i landet är olika beroende på var man bor. Skulle det uppstå en tuff situation där vi ser att nu är det väldigt ansträngt i hela landet, överallt, är vi inte främmande för att ompröva och fatta nya beslut. Det måste vi göra nästan varje dag, varje vecka, varje månad så att vi vet att det fungerar, för det ska fungera.

Coronapandemins följer för kulturen, medierna och idrotten

Anf. 45 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för de insatser han gör under denna mycket svåra tid.

Liberalerna kommer att fortsätta vara ett konstruktivt parti här i riksdagen, och jag välkomnar att andra partier också är det.

Vi riksdagsledamöter följer ju utvecklingen noga, både på lokalt plan där vi kommer ifrån och på respektive område som vi jobbar med här i riksdagen.

Som ordförande i kulturutskottet ser jag naturligtvis särskilt tydligt vad som händer på det området. Jag ser konserter som ställs in. Jag ser pjäser som repeteras men aldrig möter publik. Jag ser tomma biosalonger och tomma museer. Jag ser idrottsplatser där hejaropen har tystnat. Jag ser tidningar vars reklamintäkter nu faller brant. Detta i en tid när kulturen behövs mer än någonsin – för att spegla vår tid, för att hjälpa oss förstå, för att utmana tanken och för att ibland få oss att glömma vardagen en stund.

Min fråga är därför hur statsministern ser på de långsiktiga konsekvenserna av den mycket allvarliga ekonomiska kris som svenskt kulturliv, svenska medier och svensk idrott just nu befinner sig i.

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Situationen med detta nya virus kommer naturligtvis att få stora konsekvenser också för kultursektorn och kulturlivet, precis som för samhället i stort. Det är uppenbart att det drabbar hårt när publiken helt plötsligt bara inte kommer, och det går fort. Intäkterna faller väldigt dramatiskt. Det drabbar inte minst mindre aktörer.

Kulturlivet i allmänhet kommer att påverkas. Det ser vi redan nu med konkurser, uppsägningar och varsel. Vi ser att många kulturskapare försvinner från en dag till en annan.

En del av detta har vi hanterat – de som har företag kan dra nytta av de redan fattade besluten. Men vi kommer att behöva göra mer. Vi träffar inte alla med de generella besluten, så vi kommer att behöva göra mer.

För mig är det viktigt att kultursektorn finns kvar. Vi kommer att få en påverkan, men vi vill göra det mesta möjliga.

Anf. 47 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Jag tackar för svaret och tycker att det är bra att statsministern ser allvaret i detta för kultursektorn men också för mediesektorn,

där annonsintäkterna nu faller brant och många tidningar som redan är illa ute får en ännu tuffare vardag.

Hur vi hanterar en akut kris påverkar Sverige långsiktigt, oavsett område. Min bild är att en oklok politik på detta område kommer vi att få lida av permanent. Samhället blir lite mindre nyanserat, lite mindre färgrikt, lite mindre nyfiket och lite mindre bildat, och det kommer att göra stor skada på Sverige.

Jag uppfattar statsministern som att vi kommer att kunna se ytterligare insatser på detta område. Är det rätt uppfattat?

Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, det är rätt uppfattat. Även om vi har kunnat hjälpa en del med de hittills fattade besluten vad gäller likviditetstillförsel, korttidspermitteringar och så vidare träffar det inte alla. Det träffar långt ifrån alla i kultursektorn. Ofta är aktörerna mindre, kanske ensamma, och för dem är det annat som behöver göras.

Exakt vad som ska göras för vi en bra dialog om, också med de olika fackförbunden och samarbetsorganisationerna i kultursektorn.

Coronakrisens konsekvenser för företag och anställda

Anf. 49 ANNELIE KARLSSON (S):

Fru talman! Jag vill fråga statsministern om konsekvenserna av coronakrisen för många svenska jobb och företag. Det finns många exempel på att den slår hårt mot restauranger, hotell och resebolag.

Jag tänkte lyfta fram ett exempel. Det är ett företag som ligger strax utanför Kristianstad, en hotell- och restauranganläggning som heter Bodelssons by the Sea. De har förlorat bokningar på 132 000 kronor på bara några få dagar, uppger de nu. Ägarna har sin bostad i samma byggnad, så om det vill sig riktigt illa blir de av med både jobb och företag och även sin bostad. De kan tvingas gå från hus och hem.

Krisen får naturligtvis stora konsekvenser för många anställda och företag, och det är oerhört viktigt att svenska företag och anställda inte lämnas i sticket på grund av denna kris.

Min fråga till statsministern är därför vilka ytterligare åtgärder regeringen tänker vidta för företag och anställda som nu drabbas av krisen. Hur mildrar vi den oro som människor känner?

Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi lämnar inte företag och löntagare i sticket. Det är vårt budskap.

Det var därför vi var tvungna att fatta beslut väldigt snabbt och börja dagen med att hantera likviditetssituationen så att vi inte faller på det därför att det blir en sådan dramatisk nedgång.

Jag är glad att vi så pass snabbt kunde fatta beslut om och även implementera korttidspermitteringen. Det kommer att hjälpa många företag. Vi har redan många avtal slutna på den grunden, och budskapet från dem som nu har slutit avtal är att detta räddar tiotusentals jobb. Det är viktigt i sig.

Det vi därutöver har gjort vad gäller likviditetförstärkning och att ta bort sjuklönekostnaden från företag underlättar också.

Alla branscher kommer att ha sina specifika problem, och det går olika fort i olika branscher. Vi måste se det bransch för bransch, och det är därför vi för den dialogen med respektive sektor och bransch – för att vi ska kunna veta att vi gör rätt.

Krisberedskap och civilt försvar

Anf. 51 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Pandemin är allvarlig och utsätter vårt samhälle och vår omvärld för en allvarlig kris. Den prövar verkligen människor, företag och organisationer och samhällets ekonomi.

Vi i Sverige har levt i trygga förhållanden länge. Det är möjligt att vi svenskar känner oss lite nyvakna när kriser kommer, men nu manifesteras krismedvetandet genom att människor köper hem varor som de kan behöva om de blir sjuka eller måste hålla sig hemma. Det är i grunden väldigt bra att människor tar eget ansvar och dessutom hjälper varandra.

Jag tänker att den krismedvetenhet vi nu ser är en stor tillgång, då vi i Sverige har sagt att vi vill stärka det civila försvaret. Hur ser statsministern på vårt civila försvar och vår beredskap?

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Människor gör nu ovärderliga insatser runt om i vårt samhälle. Vi ser ett starkt samhälle, som vi behöver. Det är kanske det viktigaste vi har som motståndskraft.

Därför behöver vi stärka det civila försvaret så att totalförsvaret blir starkare. Vi identifierade det i den nationella säkerhetsstrategin 2017 och har gått vidare med att stärka det civila försvaret.

Det finns också bred politisk enighet om behovet av detta, för dessvärre var civilförsvaret nedrustat under lång tid. Oberoende av regering – det är inte en partipolitisk fråga – har det varit så under lång tid. Återuppbyggnaden har påbörjats, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har en särskild uppgift i detta. Vi kommer att lägga till mer medel för civilförsvaret, och vi kommer under lång tid att behöva bygga upp ett starkt civilförsvar igen. I den här stunden tror jag att alla ser det behovet.

Relationen mellan de nordiska och de baltiska länderna

Anf. 53 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Som parti- och gruppledarnas frågor här visar finns det en tydlig bild av att vi i Sverige nu står tillsammans. Det är viktigt.

I nöden prövas också vännen. Jag kan som vice ordförande i utrikesutskottet meddela att utrikesminister Ann Linde har hållit oss informerade om hur man försöker värna samarbetet och samverkan mellan Norden och Baltikum.

Samtidigt ser vi nu hårda påfrestningar. Handeln uppvisar stora trögheter. Gods fastnar vid gränsen. Vi utsätts också alla för en statskritik och en desinformationskampanj där det till och med finns länder som ifrågasätter den fria debatt som förs i de nordiska och de baltiska länderna.

Därför är det viktigt att vi värnar just den speciella nordisk-baltiska relationen. En gång kommer ju saker och ting förhoppningsvis att återgå till normaliteten eller i alla fall bli mer normala. Hur upprätthåller och värnar vi till dess den särskilda och mycket speciella relation som finns mellan de nordiska och de baltiska länderna?

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar helt bedömningen att det är Norden och de baltiska länderna som vi har ett gott samarbete med, inte minst när vi träffas inför EU-sammanträden. Ibland vill faktiskt också Irland och Nederländerna vara med, och det bjuder vi gärna in till. Alla statsråd har regelbunden kontakt och dialog med sina motsvarigheter när det behövs, liksom jag själv har med mina motsvarigheter för att vi ska hålla varandra underrättade.

Nu har det visat sig att vi har fattat lite olika beslut. Men det är ändå ingen dramatisk skillnad i bedömningarna, och det kan ju också vara så att länderna är i lite olika skick.

Jag delar dock uppfattningen att det vi gör nu också har betydelse för framtiden. Därför vill jag vidga perspektivet lite till att också gälla EU. Där har vi bekymmer när det gäller bristen på koordination. Det måste vi rätta till så att vi, när vi någon gång kommer ur detta, inte har förstört den gemenskapen utan har sett till att stärka den.

Skärpta straff för brott i kristider

Anf. 55 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Vi har kunnat följa nyhetsrapportering om hur kriminella bedragare riktar in sig på landets äldre under coronakrisen. Det kan handla om allt från att man försöker ta sig in i äldres bostäder och påstår sig vara sjukvårdspersonal till att man kontakter äldre och hävdar att de är coronasmittade och ska följa instruktioner för att få vård. I en tid då samhället ska stå enat finns det personer som utnyttjar kaoset för att berika sig själva eller bara förstöra.

I Sverige bestäms straff utifrån hur klandervärd en gärning anses vara och hur allvarligt samhället ser på gärningen. Brott som begås under kriser och som saboterar mer för samhället än i vanliga fall bör anses värre än om de begåtts under normala förhållanden. Det finns därför anledning att fråga sig om de som utnyttjar krisen möter de konsekvenser de faktiskt förtjänar.

Min fråga till statsministern är om regeringen är villig att utreda en särskild straffskärpningsgrund som beaktar detta.

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar helt ilskan och besvikelsen över människor som utnyttjar en sådan här situation för bedrägerier mot äldre människor. Vi måste för det första informera mycket väl om detta och för det andra se till att polisen, som är en viktig del i krishanteringen och också vidtar åtgärder för att kunna fungera så bra som möjligt, kan agera i en sådan här situation.

Huruvida straffsatsen ska ses över eller inte är inte prio ett just nu, utan just nu gäller det att begränsa smittspridningen, se till att sjukvården får resurser, se till att begränsa konsekvenserna för människor och så vidare. Sedan utesluter jag inte en sådan översyn lite längre fram.

Svenskar som behöver konsulärt stöd

Anf. 57 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsministern och även Utrikesdepartementet för det arbete man har gjort mot coronaviruset.

Väldigt många svenskar, ungefär 600 000, bor och lever i dag utomlands. Tiotusentals svenskar befinner sig också på resa i utlandet. Många av dessa kan ta sig hem med sitt resebolag eller på andra sätt även om situationen är svår. Andra är dock instängda i olika länder beroende på att reseförbud har utfärdats för både in- och utresa – i detta fall gäller det utresa från länderna i fråga. En del svenskar tvingas till och med sitta i tvångskarantän efter beslut av andra länders myndigheter. Allra värst är det för de ca 175 svenskar som sitter i fängelse någonstans utanför Norden.

Jag undrar vad regeringen gör för att hjälpa svenskar som behöver konsulärt stöd utomlands.

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Den bild som beskrivs är precis den vi har på bordet och arbetar med. Precis som beskrivs av Håkan Svenneling gör resebolagen redan insatser så att människor kommer hem. Därutöver är alla ambassader alerterade och ska ha en mycket strikt bevakning av vad som sker i landet och vad det finns för behov av konsulärt stöd och hjälp.

Vi har också en diskussion med de nordiska länderna. I situationer där detta inte på något sätt kan lösas av den enskilde eller på annat sätt måste vi vara beredda att hjälpas åt för att lösa det. Det känns väldigt bra att vi i Norden kan ha detta samarbete. Vi har just nu ett sådant fall på gång som jag känner till, där vi samarbetar just för att lösa situationen för våra invånare i andra länder.

Stöd till skolhuvudmän

Anf. 59 ROGER HADDAD (L):

Fru talman och statsministern! Först vill jag som vice ordförande i utbildningsutskottet framföra ett tack till statsministern och regeringens statsråd, som har samverkat nära med oss när det gäller den situation vi befinner oss i.

Jag hoppas att vi i eftermiddag kommer att fatta beslut om att ge regeringen möjlighet att fatta ett nationellt beslut om att stänga skolor i extraordinära situationer. Till skillnad från i gymnasiet och den högre utbildningen rör det sig om en omfattande andel av befolkningen – 1 miljon elever i grundskolan och en halv miljon barn i förskolan. Det finns scenarier där vi i en akut situation kan vara väldigt nära att behöva fatta ett beslut om att stänga i närtid.

Jag är angelägen om att vi från riksdagen är involverade och får ta del av informationen, men jag vill också fråga statsministern vilken beredskap

man har och hur man just nu jobbar gentemot skolhuvudmännen så att de kan hantera en sådan situation så gott det bara går.

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag kan först konstatera att ansvarigt statsråd Anna Ekström också vittnar om ett väldigt gott samarbete med utskottet. Det är oerhört värdefullt.

Det är inte aktuellt med en sådan generell stängning. Vi ser dock redan nu att smittläkare på något håll ändå har beslutat att man ska stänga skolor. Den möjligheten finns alltså redan, och det är så vi vill förhålla oss: Det är av smittskyddsskäl vi ska göra detta. Där är vi ännu inte, enligt expertmyndigheten.

Men vi måste ändå förbereda detta, och det är därför vi ber om denna möjlighet i så fall. Då ska naturligtvis huvudmännen ha det bästa möjliga stödet för att kunna hantera en sådan situation.

Det är dock också så att vi i så fall får väldigt många föräldrar som inte längre kan gå till jobbet. Detta är en orsak till att vi ska vara försiktiga med en sådan åtgärd. Det måste analyseras oerhört noga, för det är många samhällsviktiga funktioner som då skulle drabbas.

Sveriges livsmedelsförsörjning

Anf. 61 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Livsmedelssektorn har en samhällsbärande roll, och det är viktigt att livsmedelsförsörjningen fungerar. Alla bönder, livsmedelsföretagen som förädlar råvarorna, livsmedelsbutikerna och alla andra i livsmedelskedjan bidrar till att vi får bra mat på våra bord.

Men just nu befinner vi oss i en helt ny situation. I den oro som människor känner för risken att smittas av coronaviruset är det många som i förebyggande syfte bunkrar livsmedel. Många hyllor gapar tomma i butikerna.

Med anledning av att fler bunkrar livsmedel vill jag fråga hur statsministern ser på landets beredskap när det gäller livsmedelsförsörjning.

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det ingår naturligtvis i den strategi som utgår exempelvis från att vi måste lindra konsekvenserna för medborgare och andra. Här ingår livsmedel, för det är klart att detta är helt avgörande för människor.

Ansvarigt statsråd, landsbygdsminister Jennie Nilsson, har träffat aktörer från hela livsmedelskedjan, från primärproduktion till dagligvaruhandel. De säger väldigt tydligt att det inte finns någon brist på livsmedel i Sverige. Flödet fungerar fortsättningsvis, och vi har i grunden en bra livsmedelsförsörjning. Den här situationen har inte påverkat detta.

Med det sagt följer vi ändå detta noga; vi måste se om vi kommer att få någon sådan brist. Men det har vi inte, och jag vill uppmana människor att ändå behålla lugnet. Det finns ingen anledning att panikbunkra lager av livsmedel. Däremot ska man ha det som myndigheterna ändå rekommenderar, men det är något helt annat.

Anf. 63 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Vi ska vara rädda om våra äldre och svaga i denna kris, men vi ska också arbeta för våra barn för att bygga Sverige starkt igen.

De regionala och kommunala flygplatserna stänger nu ned linjetrafiken en efter en. Min fina och välskötta flygplats i Trollhättan gör det nu på måndag. De regionala flygplatserna är viktiga för arbetsmarknaden men också för totalförsvaret. Brand- och ambulansflyg och försvarets flyg måste kunna verka över hela Sverige. De regionala flygplatserna måste vara uthålliga under krisen.

Jag vill därför fråga statsministern: Vad kan vi tillsammans göra för att ge flygplatser stöd? Kan vi till exempel villkora flygbolagens stöd för att de ska återupprätta linjerna över hela Sverige? Och kan statsministern svara på om reglerna för tillfällig permittering kanske också kan gälla kommunala bolag?

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller den sista frågan tror jag att diskussionen redan är igång. Jag är inte helt säker, men jag tror att jag har hört att det pågår en diskussion.

Det är helt rätt: Vi ser att hela transportsektorn, inte minst flyget, drabbas oerhört hårt, och det går fort. Persontrafik, taxirörelser och färjetrafik drabbas. Ansvarigt statsråd – infrastrukturministern – har en diskussion med branschen och sektorn om vad som kan komma att behövas för de olika delarna. Det ser lite olika ut även inom transportsektorn.

Återigen: Regeringen börjar inte med att utesluta åtgärder, utan det är bättre att börja titta brett på vad som kan komma att behöva göras och att göra detta i dialog med sektorn så att vi vet att vi träffar rätt. En sak som vi följer noga är att ha en dialog med dem som faktiskt är berörda. Då vet vi att det träffar rätt. Vi ska inte börja med att utesluta något.

Betydelsen av flygplatser är vi fullt medvetna om.

Begränsning av asylinvandring

Anf. 65 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Så sent som i lördags sa statsministerns ministerkollega Mikael Damberg att det inte är aktuellt för Sverige att stänga sin gräns. Som med så mycket annat för regeringen den senaste tiden kom man dock snabbt att behöva ändra sig, och när EU i tisdags fattade beslut om inreseförbud till unionen följde Sverige efter. Inreseförbudet berör dock inte asylinvandringen, vilken är menad att fortsätta som vanligt.

I går, dagen efter att inreseförbudet förkunnades, ansökte 79 personer om asyl i Sverige. Bland dem var den största gruppen medborgare i det hårt coronadrabbade landet Iran. Med anledning av detta vill jag fråga statsministern: Överväger han att framöver begränsa asylinvandringen till Sverige med anledning av corona?

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller att stänga gränsen var det faktiskt så att vi inte följde efter, utan vi är en del av beslutet. Detta måste varje nation fatta beslut om. Det handlar om den yttre gränsen. Egentligen omfattas hela EES-området, för att se till att det har bättre bevakning och också för att det ska fungera bättre inom hela EES, för det har vi för mycket problem med. Det var alltså ett sätt att hantera detta.

I detta ingår undantag som man gör för medborgare som kanske bor i ett tredjeland och som vill komma in eller för familjemedlemmar eller vad det nu kan vara och andra undantag. Alla EU-länder står gemensamt upp för rätten att söka asyl. Den finns kvar, och det är detta som gäller.

Bredbandsutbyggnad i glesbygden

Anf. 67 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! I dessa coronatider ersätts många fysiska arbetsmöten med digitala sådana. Detta gäller även viktiga sjukvårdsinsatser.

Regeringen har aviserat 650 miljoner under tre år till bredbandsutbyggnad på landsbygden. 136 miljoner kommer att utlysas i år. Endast fyra regioner kommer att kunna ta del av dessa pengar i år. Region Jämtland Härjedalen ingår inte bland dessa fyra regioner, och länet skiljer sig från andra glesbygdslän genom att människor bor utspridda över hela regionen och att kommersiella aktörer ofta är ointresserade av att bygga bredband utan stöd från samhället.

Post- och telestyrelsen menar att det behövs 22 miljarder för att nå regeringens bredbandsmål och att 650 miljoner under tre år inte är tillräckligt.

Min fråga till statsministern är: Hur avser statsministern att agera för att nå regeringens bredbandsmål även i de glesaste delarna av landet?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Just utbyggnad av bredband är en viktig del i att se till att hela landet kan verka och, som jag brukar säga, inte bara överleva utan också växa och utvecklas. Det är därför stödet till bredband har höjts.

Nu visar det sig att en del av aktörerna inte har levererat vad de skulle. Det har tagit för lång tid, och därför kommer det nu att ställas högre krav när stöd beviljas på att man ska leverera inom en viss tid. Det är så vi måste gå vidare.

Jag kan inte föregripa budgetbehandlingen. Detta kommer att finnas med i den kommande budgetpropositionen, men jag tänker inte föregripa den.

Vi tänker stå upp för de uppsatta målen. Detta kommer att vara avgörande för utvecklingen av olika landsdelar. Man ska ha möjlighet till bredband och bra uppkoppling.

Anf. 69 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, statsministern och regeringen, för insatserna i denna svåra tid!

Coronaviruset och åtgärderna för att förhindra spridningen slår stenhårt mot Sveriges arbetare. Många varslas nu om uppsägning, och andra kommer att få gå ned i lön. Särskilt hårt drabbas alla med osäkra anställningar och frilansare. Många av dem kanske står helt utan försörjning snart.

Min fråga till statsministern är: Vad gör regeringen för att stödja dem som har osäkra anställningar i detta svåra läge? Ser regeringen behov av särskilda åtgärder för denna grupp? Och slutligen: Vill statsministern i solidaritet med Sveriges löntagare sätta ned statsrådets och riksdagsledamöternas arvode till ett prisbasbelopp per månad och låta överskottet gå till insatser för att hjälpa dem som är i särskilt behov av stöd till följd av coronabrottet?

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är helt rätt. Det är en tuff tid för många löntagare. Därför vill vi agera så snabbt som möjligt för att kunna ge ett så positivt besked som möjligt till många löntagare. Jag blir därför glad när jag hör rapporterna om avtal som sluts för att kunna implementera korttidspermitteringarna. Man säger att vi räddar tiotusentals jobb genom detta, och det är bra.

Som jag sa till Jonas Sjöstedt har inte alla samma trygghetssystem, inte minst beroende på att det är olika anställningsformer som gäller. Då måste vi tänka på dem som har det svårast även när det är en vanlig situation. De riskerar att råka ännu mer illa ut vid den här typen av kriser. Vi ser därför över hur vi exempelvis kan vidga olika typer av stödssystem så att de kommer dessa människor till del.

Borttagande av undantag för enmansföretag

Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för att han kommer hit och svarar på våra frågor i den tid som vi nu befinner oss i.

Det är många företag som tacksamt tar emot det stödpaket som regeringen ska besluta om. Men det finns en grupp som fortfarande är lite oroliga, och det är de som har familjeföretag eller enmansföretag.

En viktig del i stödpaketet till företag handlar om korttidspermitteringar. Jag sitter i trafikutskottet, och det är många företag inom transportbranschen som bedrivs som små familjeföretag eller enmansföretag. De är undantagna i lagen om korttidsarbete.

Min fråga till statsministern är: Är regeringen beredd att ändra på undantaget så att även de minsta företagen får möjlighet att ta del av stödet?

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Som jag sa tidigare införde vi de generella stöden först därför att de behövde komma på plats snabbt. Då kan vi rädda tiotusentals jobb. Därutöver måste vi dels titta sektor för sektor på vad som mer behöver göras, för det ser olika ut i näringslivet, dels titta på de grupper som i

Prot. 2019/20:90
19 mars

Statsministerns
frågestund

dag inte träffas av skyddet och vad som mer behöver göras för dem. Detta arbete pågår så att alla kan få ett hyggligt skydd under denna tuffa tid.

Detta kommer att kräva en översyn av regelverk och en beredskap så att vi tillfälligt kan ändra regelverken för att hantera situationen. Denna översyn pågår alltså. Jag kan inte ge ett detaljerat besked om vad det kan komma att bli, men det är många människor som drabbas om vi inte är beredda att göra detta.

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Högskolan

§ 8 (forts. från § 6) **Högskolan** (forts. UbU15)

Anf. 73 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Jag vill i likhet med vad min kollega, Fredrik Christensson, tidigare gjorde rikta mig till alla studenter och lärare på högskolor och universitet runt om i Sverige. Ni är verkligen helt fantastiska som arbetar vidare men på ett annat sätt under de extraordinära omständigheter som vi befinner oss i just nu.

Jag vill också säga något till dig som är student på ett program och inte vet hur det blir med praktik och med lärare som är ovana vid att hantera distansundervisning på digitala plattformar. Det är svårt och osäkert just nu. Men vårt samhälle har visat att vi klarar av stora påfrestningar, och vi kommer att klara av även denna. Vi kommer dock att behöva bepannsra oss med både tålamod och flexibilitet inför kommande månader.

Fru talman! Arbetet med forskningspropositionen fortgår under våren, där Liberalerna deltar i samtal med regeringen kring utformningen av kommande proposition. Sverige ska fortsatt vara en stark, och inte bara stark utan en av de mest framgångsrika nationerna inom forskning, utveckling och innovation.

Jag skulle vilja säga några ord generellt, och det handlar främst om Liberalernas syn på kvalitet. Vi vill stärka kvaliteten ytterligare genom hela utbildningskedjan, från ungdomsskola till högskola och forskning. De högskoleutbildningar eller kurser som inte klarar kvalitetsmåttan kan inte fortsätta. Vi är skyldiga dagens och morgondagens studenter att de utbildningar som de väljer att läsa är högkvalitativa och väl rustade för arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation 21, som rör utökade forskningsmöjligheter för lärarstudenter.

Vi kommer med envishet att fortsätta kalla läraryrket för Sveriges viktigaste yrke. Men då behövs det också utökade forskningsmöjligheter för lärarstudenter. Läraryrket är inget statiskt yrke, utan det behöver också utvecklas. Resurserna för detta ligger i dag på en mycket låg nivå och skulle inom en framtid behöva öka.

En annan del av lärarutbildningen, och med den läraryrket, som behöver utvecklas mer är internationaliseringen. Det är en aspekt som vi ofta och gärna talar om och utreder i generella termer. Men faktum är att lärarutbildningen är den utbildning i Sverige som har lägst andel internationella kontakter, studenter och utbyten. Lärarutbildningen bör uppmuntras så att internationaliseringen ökar.

Fru talman! Jag skulle återigen vilja rikta ett varmt tack till lärare och studenter på Sveriges högskolor och universitet.

Prot. 2019/20:90
19 mars

Högskolan

Anf. 74 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Även jag vill inleda med att tacka sektorn för ett mycket gott omställningsarbete som vi ser just nu. Sverige är i ett särskilt läge, och det påverkar såklart även denna debatt och kanske också lusten att debatera saker som kan verka lite futtiga i sammanhanget, vilket de såklart inte är. Men just i dag finns det andra saker som kommer först.

Jag tänker fokusera på några saker som är särskilt viktiga för oss socialdemokrater. Det handlar om utbildning som ett verktyg för att möta de samhällsutmaningar som vi står inför men också som ett verktyg för att stärka människors frihet. Utbildning kan vara så mycket. Men just nu fokuserar vi på den högre utbildningen.

Som socialdemokrat är jag glad och stolt över att mitt parti har varit drivande och en viktig del i utbyggnaden av den högre utbildningen och också möjliggjort för ökad frihet och nya livschanser för så många fler. Men vi har mycket kvar att göra.

Snedrekryteringen till högre utbildning är fortfarande stor. De som från sina hem har traditionen att plugga vidare, och alltså vet hur man gör, söker sig till högre utbildning. De som inte vet söker inte ens, och allra minst representation ser vi bland män med arbetarklassbakgrund. Det duger inte. Breddad rekrytering kommer därför alltid att vara en av mina allra viktigaste frågor att driva. Jag, som själv var den första i min släkt att ta en akademisk examen, vet också att det är ganska enkelt att lära sig koderna. Det är inte så svårt när man väl har börjat. Och man har faktiskt något viktigt att tillföra när man kommer från en underrepresenterad grupp. Det är därför alltid värt att kämpa för breddad rekrytering.

I dessa dagar talar vi mycket om digitala möten och digitala verktyg. Jag har tagit båda mina examina via distansutbildning, och jag känner: Yes, äntligen händer det någonting, även om det händer i en krissituation. Jag har tjatat om detta i så många år. Det är så viktigt att man inte ska behöva flytta för att delta i högre utbildning. Risken är nämligen stor att man då inte kommer tillbaka hem där man bodde. Jag och många med mig är bevis på att det går att plugga på distans och bo kvar där man bor. Det är viktigt om hela Sverige ska leva. Särskilt viktigt är det för våra professionsutbildningar, till exempel lärare, sjuksköterska med flera. Vi kommer att ha stora behov av välfärdsyrken med högre utbildningsnivå i hela landet. Därför måste också utbildningen hänga med och erbjudas på ett sådant sätt att människor kan bo och leva i hela landet. Det är just det som vi ser att de gör just nu.

Men vi ska inte bara utbilda till jobb. Utbildning höjer också bildningsnivån i vårt samhälle och stärker på så sätt demokratin, som vi måste försvara varje dag. Bildning har ett egenvärde för att jag som individ ska förstå mig själv och min omvärld. Det är alltid viktigt, men kanske än mer viktigt i dag när vi ser att både människovärdet och demokratin på sina håll faktiskt ifrågasätts.

Den högre utbildningen är en bärande stomme i vårt gemensamma samhällsbygge. Det är en investering som har lönat sig väl. Vårt land är ett av världens mest innovativa länder. Om det hade varit som vanligt hade jag sagt att arbetslösheten är låg och att vår ekonomi är god. Det är den

just nu. Men det som händer i vårt land och i vår omvärld påverkar just nu och kommer att påverka både ekonomin och arbetslösheten till det sämre.

Världen har enats om att uppfylla FN:s 17 hållbarhetsmål. Jag menar att detta arbete måste genomsyra allt vi gör, inte minst som verktyg för att arbeta för ökad jämlikhet och god hälsa för alla.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 75 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Landets lärosäten håller stängt. Det var i tisdags morse som ministern för högre utbildning och forskning meddelade att Folkhälsomyndigheten uppmanar Sveriges universitet och högskolor att avbryta all campusundervisning med coronaspridningen som orsak.

Beredskap för att övergå till undervisning på distans via digitala plattformar finns på lärosätena. Flera universitet och högskolor, bland annat universiteten i Stockholm, Uppsala och Göteborg men också högskolorna i Dalarna, Kristianstad och Halmstad, hade redan innan beskedet kom aviserat att de var beredda att gå över till digital undervisning eller hade redan gjort det.

Det här är en extrem situation med mer än 400 000 studenter som påverkas. Oron för den egna ekonomin, om min utbildning läggs ned, har hanterats på ett bra sätt i ett tidigt skede av regeringen. Studenter ska få behålla de studiestöd som är beslutade. Återbetalningskrav ska inte skickas till studenter som blir av med sina utbildningsplatser. Vi har också fått veta att det antal veckor eller terminer som varje student har rätt att få studiemedel inte ska påverkas negativt om en utbildning läggs ned.

Självklart kvarstår dock oron för den egna utbildningen och utbildningens kvalitet. Det är något som lärosätena, institutionerna och de kursansvariga på varje institution kommer att få jobba med nu. Men beskedet så här långt är att det ska finnas beredskap. Studenterna ska nu i lugn och ro kunna fokusera på sina fortsatta studier.

Detta är en viktig princip, inte bara i tider av kris utan också i mer normala tider. Alla ska ha rätt till utbildning och ha reella möjligheter till högre utbildning. Det är något som regeringen och Miljöpartiet har drivit under lång tid och som vi prioriterar. Vi ska bygga bort strukturella hinder och öka möjligheterna. Vi gör det genom aktiv politik för breddad rekrytering. Hela landet ska med. Vi har lärosäten från norr till söder. Men vi bygger också ut distansundervisningen och pedagogiken kring distansundervisningen. Utbyggnaden av antalet platser i den högre utbildningen fortsätter.

Förra mandatperioden höjde MP-S-regeringen studiemedlen. Studentbostäderna fortsätter nu också att byggas ut i en ganska hög takt. I min egen valkrets och hemkommun, Stockholms stad, pågår nu en rad stora byggprojekt, ofta med över 100 nya studentlägenheter i varje, och inte minst i det nya Campus Albano som invigs i etapper redan från och med i år och som ska ge runt 1 000 nya studentlägenheter i närtid. På så vis sänker vi trösklarna till den högre utbildningen och skapar möjligheter.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att kvaliteten på utbildningarna följer med. Här finns det inga genvägar. Inga nya platser ska vara ofinansierade. Tvärtom behövs i flera ämnen, inte minst inom humaniora och samhällsvetenskap, fler lärarledda lektioner. Studenterna behöver tillgång till lärarna i större utsträckning än vad de har i dag. Här har vi tyvärr under ganska

lång tid nu sett en urholkning av de ekonomiska förutsättningarna att bedriva utbildningar och planera och ge kurser med hög kvalitet för studenterna. Vi behöver få upp medelstilledningen till de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena för att trygga kvaliteten i utbildningarna.

Fru talman! Jag skulle också vilja säga några ord om den motion som jag själv har skrivit och som finns med i underlaget till betänkandet. Det är motion nr 1512, som handlar om studenters psykosociala hälsa och arbetsmiljö. Det jag efterfrågar där är dels en nationell kartläggning av våra studenters psykiska hälsa, dels ett förtydligande av studenthälsans uppdrag så att den blir likvärdig och fungerar på liknande sätt på alla våra lärosäten, för så är det tyvärr inte i dag. Jag skriver också om att studenternas möjlighet till sjukskrivning och rehabilitering behöver bli bättre.

Studenter är en grupp som tyvärr mår rätt dåligt, sett över hela gruppen. Vi vet att studenter har en högre grad av psykisk ohälsa än motsvarande åldersgrupper bland den arbetande befolkningen. Det finns säkert flera orsaker till det, orsaker som bör kunna åtgärdas. Men vi behöver veta mer, få ett bättre kunskapsunderlag för att kunna sätta in rätt åtgärder.

Jag kommer inte att yrka bifall till motionen. Jag behöver inte göra det, för regeringen har sedan jag skrev motionen i höstas gjort en hel del.

CSN fick ett uppdrag av regeringen vid årsskiftet att särskilt fokusera på studenternas psykiska hälsa. Samtidigt fick UKÄ, Universitetskanslersämbetet, i uppdrag att kartlägga likvärdigheten i studenthälsan vid landets lärosäten. Det är bra åtgärder så här långt. Nu väntar vi på resultaten och får sedan se hur vi ska gå vidare utifrån dem, för den psykiska ohälsan behöver verkligen mötas och bemötas nu. Det gäller inte bara studenter, även om de är en riskgrupp eller vad man nu ska kalla det. Det här är också en fråga som berör ganska många av riksdagens utskott.

Också lärarnas och forskarnas situation och arbetsituation behöver adresseras på något sätt. Våra lärosäten är inte speciellt bra arbetsgivare, tyvärr. Andelen tillsvidareanställningar, korttidsanställningar och deltider är alldeles för stor. Man kan gå genom ett helt forskarliv utan fast anställning med staplade visstider, vikariat, tillfälliga stipendier och anslag. Det är inte en bra situation.

Jag tror att det är viktigt att vi höjer basanslagen. Men då måste de resurserna gå till anställningstrygghet, inte i första hand till höjda forskningsanslag till redan etablerade forskare. Grundforskningen ska också fortsättningsvis till stor del komma via forskningsråden. Det tror jag är viktigt, i alla fall när vi talar om den statliga delen av finansieringen.

Slutligen vill jag säga något ytterligare om humanioran. Den behövs för att ifrågasätta och för att analysera vår historia och vår samtid – viktigt inte minst i tider av kris som vi befinner oss i just nu. Humanioran behövs för att skapa motståndskraftiga, resilienta samhällen som kan stå pall när strukturer hotas, när demokratin hotas. Den behövs för att ställa de nya och relevanta forskningsfrågorna och naturligtvis mycket annat.

Som jag nämnde tidigare har anslagen till humaniora urholkats under lång tid. Det finns en utbredd okunskap om och till viss del också oförståelse för betydelsen av humaniora. Det behöver vi komma bort ifrån. Vi behöver bygga en starkare plattform för humanioran på våra lärosäten vad gäller både forskning och utbildning. Intresset finns och studenterna finns, och de är intresserade, så låt oss bara göra det.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Egentligen är det min kollega Ilona Szatmari Waldau som brukar företräda oss i de här frågorna, men jag ersätter henne under den här debatten.

Fru talman! Folkhälsomyndigheten och regeringen har, precis som nämnts tidigare, uppmanat lärosätena att gå över till distansundervisning för att undvika en snabb spridning av coronaviruset. Men samtidigt som vi arbetar med de akuta åtgärderna måste vi se framåt för att förbättra för högskolorna och den högre utbildningen framöver. Det kommer också en tid efter corona som vi behöver tänka på.

En del av dem som studerar på våra lärosäten i dag kommer från länder utanför EU och EES-området. Sedan Sverige införde avgifter för dessa är det bara de som kommer från familjer med ekonomiska resurser som kan studera här.

Vänsterpartiet anser att det är positivt att studenter från hela världen kan komma till Sverige för att studera. Det berikar den svenska högskolan och bidrar till höjd kvalitet. Sedan avgifterna infördes har vi sett en kraftig minskning av antalet utländska studenter, även om det har börjat öka något igen, troligen beroende på den just nu låga kronkursen.

När en student betalar en avgift och därmed kan sägas köpa sig en utbildning på marknaden förekommer det att hen inte är nöjd med sin utbildning i Sverige och vill ha pengarna tillbaka. En dom från Högsta domstolen säger också att studenter som betalar en avgift ska få avgiften tillbaka om undervisningen anses vara undermålig.

Vänsterpartiet anser att studieavgifterna bör tas bort och har därför föreslagit att en utredning ska tillsättas. Uppdraget ska vara att föreslå på vilket sätt avgifterna för utomeuropeiska studenter ska kunna tas bort.

Studenter med funktionsnedsättning är mindre nöjda med sin utbildning, har en mer negativ upplevelse av studierna och känner sig mindre hemma i högskolemiljöer än övriga studenter. Det visar en rapport från UHR, Universitets- och högskolerådet. Många lärosäten har utsett samordnare för tillgänglighetsarbetet och arbetar med att förebygga och undanröja både fysiska och ekonomiska hinder. Men andelen lärosäten som har handlingsplaner har tyvärr minskat.

En annan viktig del är tillgången till pedagogiskt stöd av god kvalitet. Pedagogiskt stöd kan handla om bland annat anpassad examination, extra handledning, tolkning eller litteratur på anpassat medium. Det hotas nu också på grund av resursbrist. I samband med budgeten lade Vänsterpartiet fram förslag om att lägga ytterligare 1 000 kronor per student. Det skulle ge högskolan ytterligare resurser för att öka stödet till studenter med funktionsnedsättning.

Med anledning av det vill jag yrka bifall till reservation 12, som innehåller förslag för studenter med funktionsnedsättning och förslag om studieavgiften och dolda kostnader – allt för en högskola för alla!

År 2019 avslutades uppdraget Jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet. Jämställdhetsmyndigheten, som hade ansvaret, bedömde att en eventuell fortsättning av uppdraget efter 2019 kunde vara avgörande för huruvida arbetet med jämställdhetsintegrering skulle avstanna eller inte. Vänsterpartiet menar att jämställdhetsarbetet är en viktig del av en högskola för alla. Det är inte hållbart att kvinnor missgynnas. Därför har vi före-

slagit att projektet Jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet ska fortsätta.

Prot. 2019/20:90
19 mars

Högskolan

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.21 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU52 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU25 Lag om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU5 Kommissionens arbetsprogram 2020 och kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid

Punkt 1 (Kommissionens meddelande om kommissionens arbetsprogram 2020)

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (V)

Votering:

48 för utskottet

4 för res. 1

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 MP

För res. 1: 4 V

Avstod: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

UbU11 Grundläggande frågor om utbildning

Punkt 2 (Trygghet och studiero)

1. utskottet

2. res. 3 (M)

3. res. 4 (SD)

4. res. 6 (L)

Förberedande votering 1:

10 för res. 4

3 för res. 6

42 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

11 för res. 3

9 för res. 4

35 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

26 för utskottet

11 för res. 3

18 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 3: 11 M

Avstod: 10 SD, 5 C, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Nationella prov)

1. utskottet

2. res. 8 (KD)

Votering:

41 för utskottet

3 för res. 8

11 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 8: 3 KD

Avstod: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Läromedel och skolbibliotek)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

46 för utskottet

4 för res. 10

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 10: 4 V

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU15 Högskolan

Punkt 1 (Övergripande om universitet och högskolor)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

11 för res. 1

5 för res. 2

39 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

34 för utskottet

10 för res. 1

11 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 1 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Avstod: 5 C, 3 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Resurstilldelning)

1. utskottet

2. res. 7 (KD)

Votering:

31 för utskottet

3 för res. 7

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 7: 3 KD

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Vissa studentfrågor)

1. utskottet

2. res. 12 (V)

Votering:

39 för utskottet

4 för res. 12

11 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 9 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 12: 4 V

Avstod: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 53 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Högskolans digitalisering)

1. utskottet

2. res. 13 (M)

Votering:

44 för utskottet

11 för res. 13

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 13: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 9 (Högskoleutbildningarnas innehåll)

1. utskottet

2. res. 21 (L)

Votering:

31 för utskottet

3 för res. 21

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 21: 3 L

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:90

19 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2019/20:132 Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset

Skrivelse

2019/20:90 Nordiskt samarbete 2019

EU-dokument

COM(2020) 78 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett Europaår för järnvägen (2021)

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:84 Förbättringar för barn inom den psykiatriska tvångsvården

2019/20:3506 av Clara Aranda m.fl. (SD)

2019/20:3507 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

2019/20:3509 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD)

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2019/20:132 *Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset* skulle förkortas till sex dagar.

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 mars

2019/20:1106 Försenad byggstart för järnvägsprojekt i Skåne och Halland

av *Ola Johansson* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1107 Bistånd till flyktingläger

av *Yasmine Posio* (V)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 mars

2019/20:1044 Det handskrivna ordet

av *Michael Rubbestad* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:1047 OECD:s betoning av kärnkraftens betydelse

av *Lotta Olsson* (M)
till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:1048 Utredning om fri hyressättning i nyproduktion

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:1049 Blåsarsymfonikernas förutsättningar

av *Roland Utbult* (KD)
till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2019/20:1050 Yrkeslegitimation för perfusionister

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:1051 Likvärdig skola

av *Jörgen Grubb* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:1053 Rättsväsendets beredskap för coronaviruset

av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:1054 Systemet med åldersbedömningar

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:1055 Tjänstemannaansvaret

av *Betty Malmberg* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:1057 Avskaffande av krav på danstillstånd

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:1056 Ökade kostnader på grund av regelkrångel

av *Lotta Olsson* (M)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2019/20:1059 Samverkansgruppen för hälsa och life science

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:1058 Hatbrott mot samer

av *Isak From* (S)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:1060 Torsksituationen i Östersjön

av *Gudrun Brunegård* (KD)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:1061 Försenade byggstartsbeslut för viktiga skånska tågprojekt

av *Anders Hansson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1062 Strada – trafik- och olycksstatistik

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1064 Ambitioner kring svensk cancervård

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1063 Sveriges relation till Israel

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1066 Taiwans deltagande i Världshälsoorganisationens arbete

av *Johan Hultberg* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1065 Handläggningstider för kameraövervakningstillstånd

av *David Josefsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1067 Höjda avgifter från Livsmedelsverket

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1068 Handläggningstiderna hos Pensionsmyndigheten

av *Linda Lindberg* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:1069 Sveriges ansvar för människor på flykt

av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1070 Tidningsbranschens ekonomiska kris

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:1071 Blyfri ammunition

av *Lina Nordquist* (L)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1077 Säkerhetshot mot kraftförsörjningen

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:1072 Turkisk provokation mot Grekland

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1073 Gribshunden i Ronneby

av *Angelika Bengtsson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1074 Bredbandsutbyggnad i glesbygd

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:1076 Svenska företag och tvångsarbete i Kina

av *Håkan Svenneling* (V)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:1075 Hbtq-personer i Iran

av *Arman Teimouri* (L)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1078 Corona och Folkhälsomyndigheten

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1079 Föreskriftsrätt till Boverket

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:1080 Allmän tillträdesrätt för regionala skyddsombud

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:1081 Extratjänster

av *Alexander Christiansson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:1082 Segregation på arbetsmarknaden

av *Alexander Christiansson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:1083 Utrikesdepartements hjälp till utlandssvenskar i virusdrabbade områden

av *David Josefsson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1084 Bonus–malus och klimatnyttan

av *Jens Holm* (V)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:1021 Skyddsrumslagstiftningen

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:1029 Nya skyddsrum

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:1030 Befolkningsskydd

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:1020 Statslösa palestiniernas situation vid avslag på asylansökan

av *Jamal El-Haj* (S)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1046 Försvarsberedningen

av *Roger Richthoff* (SD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:1085 Stopp för överimplementering av EU-direktiv

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1040 Hotat småskaligt kustfiske

av *Per Lodenius* (C)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1041 Koldioxidbedövning av grisar

av *Elin Lundgren* (S)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1023 Formas nationella forskningsprogram för livsmedel
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:1087 Förtroendet för svenska myndigheter
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsminister Stefan Löfven (S)

Prot. 2019/20:90
19 mars

-----

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.12.

Sammanträdet leddes
av ålderspresidenten från dess början till ajourneringen kl. 13.55 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 2 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset	1
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU52	1
Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S)	1
Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M)	2
Anf. 3 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	3
Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V)	3
Anf. 5 MATS PERSSON (L)	4
Anf. 6 KAROLINA SKOG (MP)	5
(Beslut fattades under § 9.)	5
§ 3 Lag om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid	6
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU25	6
Anf. 7 GUNILLA SVANTORP (S)	6
(Beslut fattades under § 9.)	6
§ 4 Kommissionens arbetsprogram 2020 och kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid	7
Utrikesutskottets utlåtande 2019/20:UU5	7
Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V)	7
Anf. 9 PYRY NIEMI (S)	8
Anf. 10 HANS ROTHENBERG (M)	11
Anf. 11 MARTIN KINNUNEN (SD)	12
Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (C)	14
Anf. 13 LARS ADAKTUSSON (KD)	16
(Beslut fattades under § 9.)	17
§ 5 Grundläggande frågor om utbildning	17
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU11	17
Anf. 14 KRISTINA AXÉN OLIN (M)	17
Anf. 15 JÖRGEN GRUBB (SD)	18
Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V)	19
Anf. 17 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	20
Anf. 18 ROGER HADDAD (L)	21
Anf. 19 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S)	22
(Beslut fattades under § 9.)	24
§ 6 Högskolan	24
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU15	24
Anf. 20 KRISTINA AXÉN OLIN (M)	24
Anf. 21 ROBERT STENKVIST (SD)	25
Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	26
Anf. 23 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	27
Anf. 24 PIA STEENSLAND (KD)	27
(forts. § 8)	28
Ajournering	28
Återupptaget sammanträde	29
§ 7 Statsministerns frågestund	29
<i>Corona och samarbetet mellan stat, region och kommun .....</i>	<i>29</i>

Anf. 25 ULF KRISTERSSON (M)	29
Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	29
Anf. 27 ULF KRISTERSSON (M)	30
Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	30
<i>Prognos för coronavirusets spridning i Sverige</i>	30
Anf. 29 HENRIK VINGE (SD).....	30
Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31
Anf. 31 HENRIK VINGE (SD).....	31
Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31
<i>Politiskt samförstånd</i>	32
Anf. 33 ANDERS W JONSSON (C)	32
Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32
Anf. 35 ANDERS W JONSSON (C)	33
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33
<i>Förändring av a-kassans regelverk</i>	33
Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V).....	33
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V).....	35
Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
<i>Mandat för Socialstyrelsen att fördela vårdresurser</i>	35
Anf. 41 EBBA BUSCH (KD).....	35
Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
Anf. 43 EBBA BUSCH (KD).....	36
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
<i>Coronapandemins följder för kulturen, medierna och idrotten</i>	37
Anf. 45 CHRISTER NYLANDER (L).....	37
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
Anf. 47 CHRISTER NYLANDER (L).....	37
Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
<i>Coronakrisens konsekvenser för företag och anställda</i>	38
Anf. 49 ANNELIE KARLSSON (S).....	38
Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
<i>Krisberedskap och civilt försvar</i>	39
Anf. 51 MARIA GARDFJELL (MP).....	39
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
<i>Relationen mellan de nordiska och de baltiska länderna</i>	39
Anf. 53 HANS WALLMARK (M)	39
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Skärpta straff för brott i kristider</i>	40
Anf. 55 KATJA NYBERG (SD)	40
Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Svenskar som behöver konsulärt stöd</i>	41
Anf. 57 HÅKAN SVENNELING (V).....	41
Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
<i>Stöd till skolhuvudmän</i>	41
Anf. 59 ROGER HADDAD (L).....	41
Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
<i>Sveriges livsmedelsförsörjning</i>	42
Anf. 61 MALIN LARSSON (S).....	42
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42

<i>Stöd till regionala flygplatser</i>	43
Anf. 63 ANN-SOFIE ALM (M)	43
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43
<i>Begränsning av asylinvandring</i>	43
Anf. 65 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	43
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44
<i>Bredbandsutbyggnad i glesbygden</i>	44
Anf. 67 SAILA QUICKLUND (M).....	44
Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44
<i>Insatser för människor med osäkra anställningar</i>	45
Anf. 69 AMINEH KAKABAVEH (-)	45
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Borttagande av undantag för enmansföretag</i>	45
Anf. 71 MARIA STOCKHAUS (M)	45
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
§ 8 (forts. från § 6) Högskolan (forts. UbU15).....	46
Anf. 73 MARIA NILSSON (L)	46
Anf. 74 GUNILLA SVANTORP (S).....	47
Anf. 75 MATS BERGLUND (MP)	48
Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V).....	50
(Beslut fattades under § 9.)	51
Ajournering	51
Återupptaget sammanträde	51
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	51
FiU52 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset	51
UbU25 Lag om tillfällig stängning av verksamheter på skolorområdet vid extraordinära händelser i fredstid	51
UU5 Kommissionens arbetsprogram 2020 och kommissionens meddelande om konferensen om Europas framtid.....	51
UbU11 Grundläggande frågor om utbildning	52
UbU15 Högskolan.....	53
§ 10 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	55
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	55
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor	56
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.12.	59